

Filatelisten

Svensk filatelistisk tidskrift | Årgång 125 | Nr 3 2024

**Frimärks-
följetong**

**Sensationell
upptäckt!**

Möt ABBA på kansliet!

Den 25 april är det dags för vårens frimärksutgivning!

ABBAs internationella framgångar, med otaliga hits som överlevt alla trender, banade väg för vår framgångsrika svenska musikexport. Den 6 april gav vi för att fira detta ut ett miniark med tre motiv. Detta kommer du kunna köpa och få stämplat med utgivningsdatumet den 6 april.

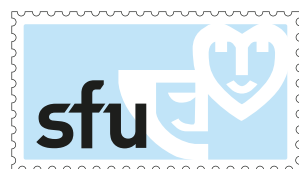
Vi kommer denna gång åter att ses på SFF/SFU:s kansli. Utrymmet är begränsat men vi kommer att göra vårt yttersta för att rymmas på bästa sätt. Frimärken till försäljning och fika till bjuds.

När: 25 april kl 11-12.30 kan du få våra unika förstadagsstämplar på dina brev, vykort och frimärken. Formgivare signerar.

Var: Vi ses på SFF:s och Sfu:s kansli på Glasfibergratan 8, 4 tr i Älvsjö. Från Älvsjö station är det ca 10 minuters promenad.

postnord

SVERIGES / sfu.se
FRIMÄRKSUNGDOM

**Karlstad
2024**

Välkommen till Karlstad 2024 hälsar Sola i Kallsta

Karlstads Filatelist- och Vykortsförening och Kils Frimärksförening hälsar dig välkommen till nationell frimärks- och vykortsutställning i Karlstad 30 augusti till 1 september.

Tider   Fredag   kl. 11 - 18
              Lördag   kl. 10 - 17
              Söndag   kl. 10 - 14

Plats   Nöjesfabriken, Karlstad

- Utställning med över 400 ramar.
Philea Award till bästa exponat
- Handlare från Sverige, Norge och Danmark
- Föredrag om frimärken, posthistoria och vykort
- Filatelistisk världsraritet presenterat av Nordisk Filateli.
- Kringaktiviteter

Hotell i närhet av utställningen

Scandic Karlstad City (rabattkod PRO15SE)
500 m till utställningen

Scandic Winn (rabattkod PRO15SE)
700 m till utställningen

Clarion Collection Hotel Bilan
300 m till utställningen

Clarion Collection Hotel Plaza
800 m till utställningen

Filatelisten

Svensk filatelistisk tidskrift
Nummer 3 2024 | Årgång 125

Filatelisten är Sveriges Filatelistförbunds medlemstidning och ges ut med åtta nummer 2024.

Filatelisten trycks hos Linderoths tryckeri i Vingåker.

Prenumeration: 620:-/år (inom Sverige)
Vid medlemsfrågor/utebliven tidning, kontakta SFF:s kansli: 073-203 02 00

Redaktionen adress:
SFF – Filatelisten | SFF Kansli
Glasfibergratan 8, 2 trappor
125 45 Älvsjö
E-post: redaktion@sff.nu

Ansvarig utgivare: Rikard Azelius

Hemsida: www.filatelisten.se

Utgivningsplan 2024:
Vår, fredag vecka: 5, 10, 15, 20
Höst, fredag vecka: 35, 40, 45, 50

Annon priser:
1/1 sida 5.290:-
1/2 sida 2.790:-
1/4 sida 1.490:-
1/8 sida 790:-
1/16 sida 390:-
Småannonser på Marknadsplatsen 100:-

**Annonsbokning till nästa nummer
senast 24/4. PDF-original 30/4.**

ISSN 1100-0198

OBS! Eftertryck, helt eller delvis, tillåts inte utan utgivarens godkännande. För insänt icke beställt material ansvaras ej. Den som sänder material till SFF – Filatelisten anses medge publicering och lagring. Eventuell beskattning av vinster i tidskriftens tävlingar svarar pristagaren för. Citera oss gärna men ange källan.

Omslagsbild: Bùi Văn Hồng Phúc, Pixabay

Ett litet bakslag...

Nu när vi hoppas på att våren skall komma så dyker kylan upp igen. Förhoppningsvis för sista gången denna vinter. Så när Filatelisten landar i er brevlåda så är förhoppningsvis solen framme igen och värmen stiger dag för dag.

En liten förändring som kommer är att när ni vill nå förbundet så mailar ni info@sff.nu framöver. Gäller det tidningen så gäller fortfarande redaktion@sff.nu.

Jag ser fram emot att möta många av er på kansliet när vi håller utgivning med PostNord Frimärke. Vi håller öppet 11.00-12.30. Det bjuds på fika. *Välkomna!*

Glenn Larsson, Förbundssekreterare SFF & Sfu

Redaktionskommitté

Rikard Azelius	rikard.azelius@vinge.se
Lars-Håkan Jonasson	lhj@bahnhof.se
Mikael Blomquist	mikael.blomquist@telia.com
Peter Johansson	petersjohansson@yahoo.com
Glenn Larsson	redaktion@sff.nu

Förbundskansli

Besöksadress Glasfibergratan 8, 2 tr, Älvsjö
Postadress Glasfibergratan 8, 125 45 Älvsjö
Telefon: 073 – 203 02 00

(helst måndag – torsdag
09.00 – 11.00, andra tider kan
du lämna ett meddelande eller
skicka ett mejl)

E-post info@sff.nu
Internet www.filatelisten.se,
eller scanna qr-koden.

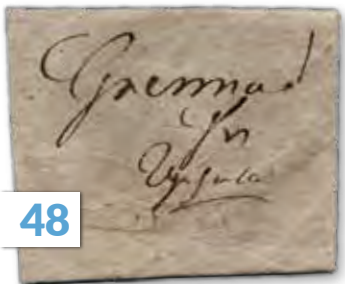

Bankgiro 581-6772
Swish 123 009 62 97

Sveriges Filatelistförbund, SFF är en öppen oberoende ideell riksorganisation som har till uppgift att främja samlandet av samt organisera samlare av frimärken, vykort och övriga filatelistiska objekt.

Innehåll

- 6 Ordföranden har ordet
- 7 Europhilex Birmingham 2025
- 9 Boklansering
- 10 Auktionskrönikan
- 14 Plattcharmören Gustav Fonandern
- 17 Frimärksföljetong
- 20 Postmusei vänner besöker Livrustkammaren
- 24 Filatelistens samlarskola 244
- 26 Var i hela världen...?
- 27 Flytande post
- 34 Döda frimärksländer - 17
- 38 Sensationell upptäckt!
- 40 Bältesspännarna
- 43 Landet runt
- 44 En tidning blir till!
- 46 Kommande aktiviteter
- 48 Förordningar angående postväsendet nr 11
- 56 Hurra, hurra!
- 57 Stenbergs-belöning till Fredrik Nilsson i Huddinge
- 58 Annonsspussel - Tävling
- 60 Marknadsplatsen
- 61 Annonser

Välkommen med artiklar och läsarinlägg till redaktion@sff.nu som bifogade worddokument. Bilder bifogas separat (helst i JPG-format). Skriv noga vem som författat artikeln samt tagit bilderna.

*Nästa nummer kommer
ut den 17 maj*

Ordföranden har ordet

Förhoppningen att våren skulle ha kommit till Skåne nu stämde inte. Vi hade visserligen flera soliga dagar med upp till 15 graders värme under påsken, men det varvas med regn och kyligt väder. Det faktum att våren låter vänta på sig innebär ju att man med gott samvete kan sitta inne och syssla med sina samlingar.

Förbundsstyrelsen har lagt fram ett förslag om ändringar i förbundets stadgar. De har sedan november förra året varit tillgängliga på hemsidan. De flesta av de föreslagna förändringarna är av förtydligande eller moderniserande karaktär. Den viktigaste föreslagna förändringen är av demokratisk karaktär och avser rösträtt på förbundskongressen, där det föreslås att inte bara föreningar utan även enskilda medlemmar får rösträtt. Det kan konstateras att allt färre SFF-medlemmar väljer att ansluta sig till de lokala föreningarna, och idag är antalet medlemmar i lokalföreningarna färre än de direktanslutna medlemmarna. Varje enskild medlem föreslås få en röst och varje förening två röster. Denna fråga har väckt debatt och flera motioner har inkommit. Styrelsen har beslutat att presentera sitt underlag till förslaget på kongressen, som sedan får ta ställning till om frågan ska tas upp för beslut eller inte.

Även om förra årets överskott blir det bästa på många år så står vi ändå för en del ekonomiska utmaningar. Medlemsavgiften har varit oförändrad 520 kr i mer än

tio år. Konsumentprisindex har ökat från 2014 till 2024 med 33 %. Hade medlemsavgiften på 520 kr inflationsjusterats sedan 2014 skulle den idag ha varit 690 kr.

Genom inflation har förbundets kostnader ökat väsentligt. Ett exempel är distributionskostnaderna för Filatelisten. Postnord har fördubblat portokostnaderna för tidningen på mindre än två år. Detta innebär att portokostnaderna för tidningen 2024 har ökat med 120 000 kr jämfört med 2022. När det gäller prenumerationer är det, sedan många år tillbaka, så att prenumeranter som får tidningen digitalt betalar en lägre avgift de som vill få tidningen i pappersformat levererad i brevlådan. Detta system tillämpas sedan länge av många filatelistiska föreningar i Europa och USA.

Styrelsen kommer därför att föreslå att årsavgiften för ordinarie medlemskap höjs till 595 kr per medlem för år 2025. Medlem som endast önskar digital tidning (d v s inte papperstidning i brevlådan) får en digitalrabatt med 200 kr per år. Detta innebär en sänkt årsavgift (efter digitalrabatt) till 395 kr 2025. Jag hoppas att många medlemmar kommer att tycka att ett digitalt billigare alternativ är bra.

Sista handen håller på att läggas på kongresshandlingarna som inom kort ska tryckas upp och skickas till alla föreningar och läggas upp på hemsidan.

Rikard

Sveriges Filatelistförbund Glasbergsgatan 8, 125 45 Älvsjö | Telefon: 073-203 02 00 | www.sff.nu

Styrelse

Ordförande: Rikard Azelius,
Otto Lindblads väg 13, 224 65 Lund
Rikard.Azelius@vinge.se

Vice ordförande: Lars Nordberg,
Maskinmästaregatan 2,
233 43 Svedala

Sekreterare: Ulf Nilsson,
Riksvägen 4, 241 94 Hurva

Kassör: Thomas Hagström,
Snickarstigen 1, 144 33 Rönninge

Ledamot: Mikael Blomquist, Lund-
grensgatan 7, 652 21 Karlstad

Ledamot: Cajsa Ojakangas, Hjärne-
gatan 6, 3 tr, 112 29 Stockholm

Ledamot: Lars-Håkan Jonasson,
Coromantvägen 28, 862 40 Njurunda

Valberedning

Christer Mårtensson (sammankallande)
Rönnevägen 1, 247 60 Veberöd

Revisorer

Jan-Olof Ljungh, Falsterbovägen
100, 239 40 Falsterbo

Ulf Wahlgren, Blåbärsgratan 21,
212 29 Malmö

Riksföreningar

Asiensamlarna
Christer Svensson, Kattfots-
backen 12, 165 73 Hässelby

Islandssamlarna
Mikael Magnusson, Fyrspanns-
gatan 65, 165 64 Hässelby
www.islandssamlarna.se

Svenska Czeslaw Slania-Samfundet
www.slaniassamfundet.com

Hembygdsfilatelisterna

Ingvar Norelius,
Vänortsstråket 1 B, Igh 0902,
191 61 Sollentuna
https://hembygdsfilatelisterna.se

Bältespännarna

Arnold Boström, Svalvägen 1,
141 72 Segeltorp
www.baltespannarna.se

Haftessamlarna

Bo Göransson, Emil Spelares väg 4,
395 97 Läckeby
www.haftessamlarna.se

SSPD – Sällskapet för svensk posthistorisk dokumentation

Leif Ruud, Malmvägen 48,
141 71 Segeltorp
www.sspd.se

Svenska Motivsamlare SMS

Tommy Samuelsson
Romsås 113, 523 98 Hökerum
romsas113@telia.com
www.svenskamotivsamlare.se

Svenska Vykortsföreningen

Benny Kullinger
Höganäsgratan 6B, 753 30 Uppsala
www.samlavykort.se

Europhilex Birmingham 2025

FEPA-utställning 7-11 maj 2025

Det är nu dags att anmäla sig till nästa års stora internationella utställning. Utställningen som genomförs i Birmingham i England har i stort sett alla utställningsklasser, dock inte ungdom.

Klasser och ramar

Utställningen omfattar klasserna FEPA Mästar-klass, Traditionell filateli, Posthistoria, Luftpost, Stämpelmärken, Helsaker, Motivfilateli, OPEN (FEPA), Vykort, Maximafilateli, Astro och Litteratur.

Observera att du inte får använda mörka eller svarta blad.

Kvalificeringskrav

Bedömning kommer att ske enligt FIP:s reglementen och sedvanliga kvalificeringsregler gäller, dvs du behöver ha uppnått 75 poäng på nationell eller nordisk nivå. Du måste även vara medlem i SFF.

Varje exponat i tävlingsklasserna erhåller 1-2-3 (smala områden) eller 5 ramar. Exponat som erhållit 85 poäng (stor vermeil) eller högre på internationell (FIP/FEPA) utställning erhåller 1-2-3 eller 8 ramar. Om utställaren inte kan ställa ut 8 ramar erbjuds även 6-7 ramar.

Fullständigt reglemente finns på utställningens hemsida och du kan även få det från mig.

Avgifter

Avgiften per ram är GBP 95, förutom för enramsexponat där avgiften är GBP 120 per ram. Avgiften per exponat i litteraturklassen är GBP 40. Utöver detta tillkommer den svenska utställaravgiften på 600 kronor per exponat (300 kronor för litteratur- och 1-ramsexponat) samt kostnader för transport och försäkring. Omräkning till svenska kronor kommer att ske närmare betalningstillfället, men räkna med ca 14 kronor per GBP.

Anmälan

Anmälan görs digitalt på utställningens hemsida europhilex2025.co.uk. När du har fyllt i anmälan får du en bekräftelse i retur med ett anmälningsnummer. Du ska då svara på bekräftelsen och bifoga förstasida och/eller en synopsis. Jag kommer sedan som kommissarie få ta del av alla anmälningar och kommer därefter att kontrollera att dina uppgifter är korrekta.

Då det är första gången anmälan sker på detta vis så finns det säkert frågor som dyker upp och det är bra om du stämmer av dem med mig tidigast möjligt. Behöver du hjälp med att fylla i den digitala anmälan så ordnar jag det men då måste du fylla i en "vanlig" anmälan och skicka till mig.

Sista anmälningsdag är den 1 augusti men med tanke på kommande semestrar rekommenderar jag dig att du anmäler dig senast den 1 juli, eftersom jag kanske inte har möjlighet att hjälpa dig annars.

Transporter och försäkring

Jag kommer som kommissarie att ordna med gemensam transport av alla antagna exponat och till detta återkommer jag senare. Förbundets utställarförsäkring kommer att erbjudas alla antagna exponat.

Har du några frågor så när du mig enligt nedan och som svensk kommissarie hoppas jag att vi får ihop ett starkt deltagande och att några av er också passar på att besöka utställningen.

Jan Berg
Eriksbergsgatan 34, 114 30 STOCKHOLM
Telefon: 070-593 18 88
E-post: jan.berg@samoexpress.com

BOKKREA!

Vi behöver mer plats på vårt lager. Passa på att beställa!

Beställ här!
Skanna QR-koden

Sveriges Filatelistförbund
Glasfibergatan 8, 125 45 Älvsjö
tel. 073-203 02 00
e-post: info@sff.nu
www.filatelisten.se

Boklansering! Den nya boken om:

FRIMÄRKSSAMLANDETS HISTORIA

En samlarvandring under 250 år

Med fokus på svensk bältespännarfilateli berättar Lars Liwendahl i sin nya bok om frimärkssamlandets historia. Övergripande skeenden och dagliga händelser. Det visar sig vara en berättelse långt äldre än frimärkena själva!

Nya rön presenteras som visar på en lång och färgrik historia, inte sällan i vår hobbys framkant. Med historien som grund innehåller boken även ett brett resonemang och tankar om framtiden för vår hobby som helhet. Med personlig penna berättar Lars också om de många samlare han mött samt händelser han varit med om och förmedlar samtidigt vår hobbys stora samlarglädje!

Utgivare är Samlarföreningen Bältespännarna och författaren med stöd från Norrorts och Lunds Frimärksföreningar, AB Philea och Sveriges Filatelistförbund.

Boken är i storformat, i presentboksdesign, på 500 sidor, vackert inbunden och rikt illustrerad i färg! Både Du som är nybörjare och Du som samlat länge får här nya kunskaper om och perspektiv på vår hobby, historiskt, idag samt i framtiden.

Pris kr 580:- + porto & emballage kr 160:- (Sverige). Betalning till bankgiro 485-6464.

Med alla beställningar tom 25 april medföljer en god sammanställning märken av bältespännarfilateli!

***Alla frimärkssamlare hälsas välkomna
till lanseringen av boken, som sker:***

**Torsdagen 25 april kl 18.30
på Mäster-Olofsgården, Svartmangatan 6, Gamla Stan i Stockholm**

Lars presenterar sin bok och berättar utdrag från den. Boken finns till försäljning, kontant betalning, förhandsbeställning eller swish. Förhandsanmälan till deltagande önskas senast 20 april till: lars.liwendahl@hotmail.com Begränsat antal platser.

Välkomna den 25 april till en historisk frimärkssamlarvandring!

**SAMLARFÖRENINGEN BÄLTESPÄNNARNA
tillsammans med SSPD Sällskapet för Svensk Posthistorisk Dokumentation,
Hembygdofilatelisterna och Postmusei Vänner**

Något för alla!

I februari höll Aros en intressant auktion, som lockade många stämpelsamlare. Annars verkar det som om både mindre och större aktörer fastnat för vecka 12 i mars. Mest emotsedd var förmodligen första delen av försäljningen av "The Beautiful Collection", som inte bör ha gjort någon besviken.

AROS inledde vårens auktioner

På riktigt tidiga brev hittar man ibland adressen 'AROSIA', en tidig benämning på staden Västerås. Den är hemort för firman Aros, som både har fri-märksbutik och regelbunden auktionsverksam-

het. Auktion 6 gick av stapeln den 25 februari. Flera resultat är värda att notera, inte minst priser för en del FDC. Det området har fler samlare än man kanske föreställt sig (provision tillkommer alltid på angivna priser i auktionskrönikan).

Aros 719: Mycket ovanligt FDC med F45Ea, a-nyans av tandning 13 / 3800:-

Aros 761: Sällsynt FDC med F275 BB: 4400 :-

Aros 889: F234A på FDC sänt till England 1.11.32 på Cirkulär: 1700 :-

68:- / 650:-

72:- / 350:-

79: F38 med två "dragspel": 700:-

Aros 124, fastsätterspår: 14 000:-

Aros 239: F166 A3-ppr: 750:-

332: Högsta LYX, 950:-!

457:- / 550:-

434:- / 500:-

Saken är Oscar!

GÖTA frimärken hade två auktionsdagar, 18-19 mars för fortsatt försäljning av Kent Kenndals enorma samling av ortstämplor på Oscarsfrimärken. Stämplorna auktioneras i bokstavsordning och i slutet på oktober 2023 såldes stämplor A-G.

Nu i mars fortsatte försäljningen med stämplor på H-L. Hittills så har auktionerna omfattat mer än 4 000 märken med rättvända stämplor i genomgående mycket hög kvalitet. Ett urval av 5-5-5 märken från båda auktionerna (A-L) visas med uppnådda priser vid klubbslaget (nästa sida).

Göta 1924:- /
1200:-

Göta 1946:- /
950:-

Göta 450:- /
900:-

988:- / 850:-

1909:- / 475:-

375:- / 375:-

1133:- / 325:-

1625:- / 275:-

137:- / 275:-

376:- / 245:-

376:- / 225:-

1646:- / 205:-

1953:- / 200 :-

644:- / 200:-

488:- / 175:-

1953:- / 175:-

607:- / 150:-

1115:- / 150:-

908:- / 100:-

441:- / 100:-

45:- / 90:-

1653:- / 70:-

1640:- / 60:-

259:- / 60:-

739:- / 60:-

992:- / 50:-

797:- / 40:-

1175:- / 40:-

766:- / 40:-

817:- / 30:-

67:- / 30:-

867:- / 30:-

835:- / 30:-

695:- / 30:-

166:- / 30:-

1963:- / 30:-

The Beautiful Collection

Det blir tvåra kast i den här krönikan, i alla fall vad gäller utropspriser. Fast de höga kraven på kvalitet har Kenndal och Bielkhammar haft gemensamt! Vi har denna gång bara plats för några små smakprov, men kommer i gengäld att ägna större delen av krönikan i nästa nummer för en analys av vad vi fått vara med om. Det behöver sjunka in! ●

Lott 2004: Finlandsbrev, franco gränsen, 4 + 2 x 3 skill. B:co. Ytterst tilltalande, trots ett diskret arkivveck. Klubbat för € 28 000. Mycket rimligt, även om 25 % provision tillkommer.

Lott nr 2005: Tysklandbrev med F1 + vackert, intressant trestrip av F3. Frankering, handstil och stämplars samverkar här till en ytterst smakfull komposition. Klubbat för € 20 000.

USA-brev (1/2056) med par av den sällsynta brunröda nyansen, F5e. Ett av de 3 bästa USA-breven, € 12 000 därför ett mycket rimligt klubbslag.

Fyra ostämplade skillingar i högsta kvalitet. F2d (2012- € 5 000) bara känt i 2 ex, F2j2 (2022- 5 500) känt i 4 ex. F3c (2036) är från samma karta som två ex, som bedömts vara d-nyanser. Nedre textbandet är brunt! F4b (2043) € 8 000 för den "vanligaste" nyansen. Men vilken kvalitet!

Lott 2181: Valörstämpelavdrag, enda kända på privat hand, högsta kvalitet. Men det kostade, € 12 500.

Plattcharmören Gustav Fonandern

Text och bild:
Karl-Olof Hallman

På ett danskt vykort poststämplat i Köpenhamn 1911 ser man Gustav Fonandern sitta, kanske något fundersam över karriären som just då hade tagit honom till Danmark. "Sveriges första grammofonstjärna" har man kallat Gustav Fonandern från Gävle. Han beräknas ha sjungit in minst 260 melodier med början 1907 - 1908 och dessutom några i Amerika.

Fonandern föddes som Erik Gustav Petersson den 14 juli 1880 i Gävle. Han växte upp i en lägenhet på Söder i Gävle. Hans far arbetade på Porterbryggeriet. Efter avslutad skolgång på Borgarskolan fick han anställning i en herrekiperingsaffär. Senare fick han arbete i en av stadens inkassobyråer. Han tog några kvällskurser i teckning och byggnadsritning innan han sedan flyttade till Stockholm för att studera till arkitekt vid Kungliga Tekniska Högskolan. Som nybliven arkitekt arbetade han på ett ritkontor i Sundsvall. Han gjorde ytterligare praktik i Tyskland och England innan han återvände till Gävle där han sedan drev en egen arkitektbyrå.

Under studietiden sjöng han visor med vännerna och det berättas att han en kväll spontant uppträdde på nöjesrestaurangen Strömparterren. Några dagar senare kunde man i stockholmstidningarnas recensioner läsa att bland de uppträdande märktes särskilt en ung Stockholmsarkitekt, som visade sig vara "en sångens verkliga tusenkonstnär".

Han fann att detta var något som han ville fortsätta med och började ta sånglektioner hos operasångaren John Forssell. Fonandern blev dock ingen operasångare utan snarare en musikalisk tusenkonstnär. Han reste runt i folkparkerna och gjorde också turnéer till de nordiska grannländerna och vidare till Tyskland,

Holland, Frankrike, Polen och England. I London uppträdde han i en kabaré som leddes av Siri von Essen. I Stockholm sjöng han på Berns med Ernst Rolf och han uppträdde också tillsammans med populära Carl Brisson. Under en folkparksturné i början av 1920-talet träffade han den kände

förutom Erik Gustav Fonandern, 43 år, också Maria Lovisa Fonandern, 50 år.

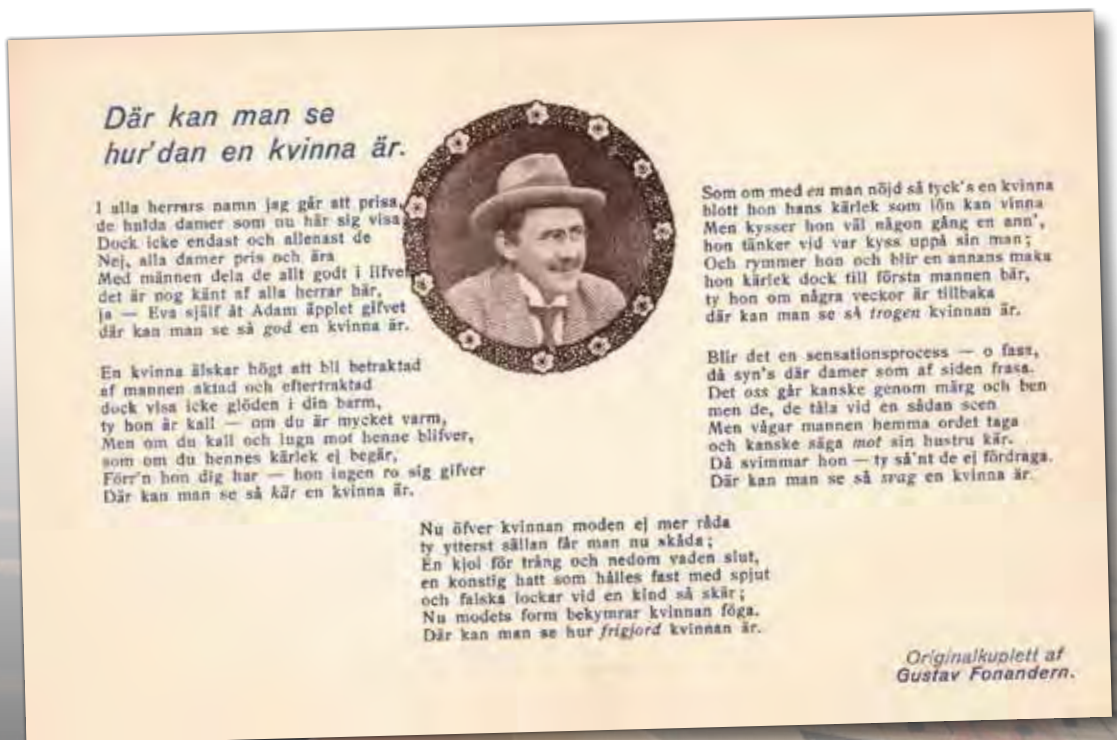
När han efter sex år återvände till Sverige, hade han med sig en bil, som han sedan turnerade runt med. Det ansågs så märkvärdigt att han kom i egen bil att det till och med nämndes på affischerna, "Gustav Fonandern, arkitekten och vissångaren med egen bil". I början av 1930-talet startade han åter en arkitektbyrå, nu på Drottninggatan i Stockholm. Han avled i Stockholm 1960 och är begravd på Skogskyrkogården. Hus-trun Maria Lovisa avled ett år tidigare.

Det danska vykortet med den cigarrökande Fonandern, vise & cabaret-sanger, har Intern. Koncert-Bureau (Robert Conne's Forlag) som utgivare. Det är skrivet av Fonandern själv till

direktören för Grand Hotell i Karlstad i maj 1911. På kortet talar han om att han är ledig efter den 15 juni och gör förfrågan om några dagars engagemang denna tid. Förmodligen skickade han ut vykort till flera olika samtidigt. (1-2)

Det finns vykort med Fonanderns sångtexter. Detta med "Där kan man se hur'dan en kvinna är" har på baksidan texten "Ensamrätt Strålin & Persson, Korsnäs". Jag har inte sett exempel på att något annat företag också tryckte och gav ut vykort med hans alster. (3)

Den som vill lyssna på Gustav Fonandern för att själv bilda sig en uppfattning om han tål att jämföras med Ernst Rolf kan hitta några exempel på www.youtube.com. Man får också höra honom spela dragspel på några av dessa inspelningar. ●

Frimärksföljetong

Text och bild: **Christer Brunström**

Våra veckotidningar erbjuder ofta läsning i form av följetonger. Det brukar vara en roman som man följer ända till slutkapitlet vecka för vecka. Även dagstidningarna kan presentera utdragna seriehistorier med några rutor varje dag.

En del postverk har valt en liknande metod för att uppmärksamma ett speciellt tema med frimärken. År 1962 kom i Sverige den första utgåvan i en lång serie som uppmärksammade Nobelpristagarna år 1902. Det blev sedan en frimärksföljetong som fortsatte i många år.

Men den här texten skall inte handla om Nobelpristagare utan om ett helgon. Heliga Devota (Dévôte på franska) är Monacos skyddshelgon och det dröjer inte länge förrän en besökare till det lilla furstendömet lägger märke till hennes närvaro.

Ett innehållsmässigt lyckat frimärksinköp omfattade bland annat 12 olika frimärken som i ord och bild berättade om Devota. Här gällde det att ha tålamod för den som ville följa hennes historia. De två första frimärkena kom år 1987 och sedan gav posten i Monaco ut ytterligare två valörer varje år fram till 1992. De två sista frimärkena hade en mycket annorlunda utformning men de ingår tveklöst i berättelsen.

Det är kanske inte så vanligt att frimärksmotiven har ett mera omfattande textinslag men det gäller de tio första i vår "frimärksföljetong." Till höger i frimärksmotivet finns en kortare text som ger bakgrunden till det som visas på bilden. Totalt blir det en sammanfattning av den unga kvinnans liv och om varför hon blev Monacos skyddshelgon.

Allt har sin början och det gäller även vår berättelse. Av texten på det första frimärket år 1987 får vi veta att Devota föddes i Quercio år 283 och att hon senare led martyrdöden i Mariana på ön Korsika som då var en romersk koloni. Förutom porträttet av Devota ser vi en fågel som är ett återkommande inslag på samtliga 12 frimärken men mer om detta senare.

Det andra märket i den första utgåvan från 1987 visar den unga Devota tillsammans med sin amma och fostermor. Om henne vet man egentligen inget alls förutom att det var hon som berättade om den kristna tron för Devota. Den kommande händelseutvecklingen visade att ammans unga skyddsling fick en mycket stark tro.

Berättelsen om Devota hade fått sin början men alla som ville veta hur berättelsen utvecklade sig fick ge sig till tåls ett helt år. Fortsättning kom 1988 i form av två nya frimärken. På valören 4 francs ser vi att den romerske guvernören Barbarus landstiger på Korsika. Ett av hans första

beslut är att anordna en offerceremoni till de romerska gudarna.

På valören 5 francs får vi veta att den kristna Devota inser att hon kan råka illa ut och hon tar sin tillflykt hos Euty chius, en romersk senator. Han delar inte Devotas kristna tro men han behandlar henne trots detta med respekt.

Ytterligare ett år senare kommer märkena fem och sex i vår frimärksföljetong. Euty chius hade vägrat att överlämna Devota till Barbarus varpå guvernören låter förgifta honom. På vårt frimärke ser vi hur Devota upptäcker senatorns döda kropp. Uppenbarligen hade giftet smugits in i någon del av måltiden som finns på bordet.

När nu hennes beskyddare är död arresteras hon av guvernörens män och hon anklagas för att ha vägrat att offra till de romerska gudarna. Barbarus dömer henne till ett tortyrstraff. På frimärket ser vi guvernören och den unga kvinnan.

Vad hände sedan? De som följde berättelsen fick vänta ytterligare ett år på fortsättningen av följetongen. På det första frimärket år 1990 ser vi hur den fastbundna Devota utsätts för den tortyr som guvernören hade gett order om. Devota hade vägrat att överge sin kristna tro. Tortyren är så våldsam att hon dör. Detta skall ha ägt rum år 304.

På det andra märket år 1990 ser vi hur några fiskare har lyckats ta hand om martyrens döda kropp och placerat den i sin båt. Deras avsikt var att transportera kroppen till en annan plats där den skulle kunna begravas. ①

Sjöresor kan ibland vara riktigt farliga om vädrets makter väljer att visa sin mera vresiga sida. Det är just detta som fiskarna råkar ut för under sin seglats på det första frimärket från 1991. Det bryter ut en fruktansvärd storm och besättningen förlorar snart all insikt om i vilken riktning som resan måste fortsättas. ②

På 1991 års andra frimärke kommer sedan räddningen i form av en duva. Den leder rorsmannen till lugnt vatten i en skyddad vik i Hercule-Monocus, det som idag är Monaco. Devota kan nu begravas och på platsen finns idag en liten kyrka som är helgad till den Heliga Devota. ③

Efter tio frimärken utgivna under fem år är historien i princip avslutad men det monegaskiska postverket gav ut ytterligare ett par märken år 1992. De har en totalt annorlunda utformning men de anknyter starkt till de tio tidigare frimärksmotiven.

Heliga Devota är monegaskernas favorithelgon alla kategorier och hon firas stort varje år i slutet av januari. Då genomförs en mängd olika evenemang och många har sin utgångspunkt i den kyrka som har byggts till hennes ära nära hamnen. Kyrkan, Église de Sainte Dévôte, avbildas på frimärket med valören 6 francs.

Som ett led i firandet bränner man varje år upp en symbolisk båt och det är just detta som är motivet på vårt frimärke. ④

Ett annat mycket spektakulärt inslag i firandet av den Heliga Devota är den procession som varje år genomförs i Monaco den 27 januari efter mässan i katedralen. Här deltar representanter för den katolska kyrkan, furstendömet's regering, den furstliga familjen och helt vanliga monegasker. På vårt frimärke ser vi en del av processionen med ett relikskrin och i bakgrunden det furstliga palatset. ⑤

Och därmed har vår frimärksföljetong nått sitt slut. Samtliga frimärken i den sex år långa serien hade två uppenbara syften. Dels ville man berätta om den Heliga Devota och dels önskade man uppmärksamma Röda korsets viktiga arbete. Monaco tillhör de länder som gett ut flest frimärken för att på olika sätt stödja denna internationella organisation med det primära syftet att hjälpa nödlidande var de än befinner sig. ●

Postmusei Vänner besöker Livrustkammaren

Text och bild: Arne Karlsson

Postmuseums renoveringsstängning har gjort att Postmusei Vänner besökt några andra museer. Efter Sjöhistoriska museet och Spårvagnsmuseet inbokades besök hos Livrustkammaren för årsmötet. Det blir aktuellt att söka upp föremål med filatelistisk anknytning.

Kröningsvagn

Föremålen i Livrustkammaren exponeras på ett tilltalande sätt. Här får man känsla av historiens vingslag. Längst ned i museets fantasieggande källarvalv finns flera vagnar. Längst in vagnarnas vagn i form av Kröningsvagn. Den vagnen beställdes från Frankrike med slutmontering av till Sverige inresta franska vagnmakare. På 1970-talet gjorde man restaurering och noggrann forskning kring Kröningsvagnens historia. Dåvarande Posten Frimärken hängde på och lät gravyrmästaren Czesław Slania (1921–2005) utforma frimärke som gavs ut vid Frimärkets Dag i oktober 1978. Vid detaljstudier kan man notera att vagnens framhjul har tio ekrar och bakhjulen har tolv ekrar.

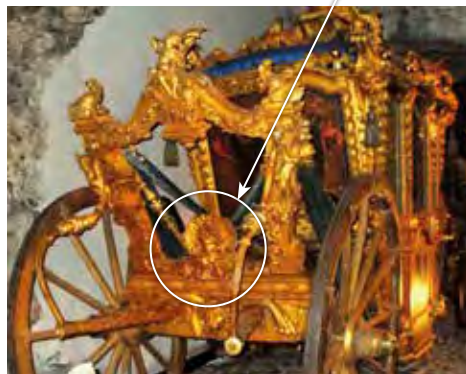
Kröningsvagnens framhjul i utgåvas FDC-stämpel

Utgåvas häftesomslag återger detaljer från Kröningsvagnen. Frimärkshäftet formgavs av Jan Magnusson (1923–2002), omnämnd som "Häftesmästaren" av Jan Gabrielsson (1923–1994) i

"Helgon och andra syndare – förströrelseläsning för frimärkssamlare" (1978). I häftesomslagens högerdel kvinnohuvud i snäckskal. Museets intendent Sofia Nestor har klarlagt att det i samtiden kallades "Rosenhufwud" och är placerat mitt över bakaxeln på vagnen. Det tillhör den ursprungliga dekorationen och är utfört i slutet av 1690-talet av fransmannen Rene Chaveau (1663–1722). Kronor i häftesomslagens vänsterdel är hämtade från senare utsmyckning på vagnens långsidor och tillkom inför kröning 1751.

Häftesomslagens kvinnohuvud i snäckskal hämtat från mittposition av vagnens bakaxel.

Två av Livrustkammarens vagnar i helsaksbrevkort från 1930.

50-årsjubileum för namnet Nordiska Museet firades 1930 av posten med två helsaker i form av brevkort där det ena visar en interiör från museets centralhall med Carl Milles (1875 – 1955) Gustav Vasa-statyn (1927) och två praktfulla barockvagnarna efter akvarellteckning av Eigil Schwab (1882 – 1952).

Kortet är intressant tidsdokument där vi kan notera att Livrustkammarens vagnar har funnits i Nordiska Museets centralhall fram till slutet av 1970-talet då Livrustkammaren kunde flytta in i lokalerna i en av Slotets flyglar.

Hästarnas häst

Dimman vid Lützen en novemberdag 1632 har kommit att ingå i svensk historia där Gustav II Adolf (1594 – 1632) ridande på hästen Streiff mötte sitt öde. Streiff överlevde Lützen, men av-

led 1633 i Wolgast och finns idag att beskåda i uppstoppat skick på Livrustkammaren och den ingår i museets logotyp.

Hästen Streiff är ett av Livrustkammarens äldsta föremål.

Carl Wahlbom (1810 – 1858) målade "Gustav II Adolfs död i slaget vid Lützen 1632" under sin vistelse i Rom 1855. Nationalmuseum inköpte målningen och den hänger idag i 1800-talsavdelning. Vid hängning på Nationalmuseum är det när målningen tillkom som är avgörande för inplacementen i tidslinjen.

Till sin 80-årsdag 2001 gjorde Slania gravyr baserad på mittpartiet av Wahlboms "Gustav II Adolfs död vid Lützen".

Gravören Czeslaw Slania hade brinnande intresse för historia. När han kom till Sverige i slutet av 50-talet besökte han Nationalmuseum i och fascinerades av Carl Wahlboms målning med kungen som dödligt sårad faller av sin häst. Slania hade länge drömt om att tolka denna målning i gravyrteknik. Till sin 80-årsdag den 22 oktober 2001 har han gjort en gravyr av målningens mittparti. Med sitt myller av upphetsade krigare och skrämde hästar i moln av rök och damm med kungens lugna ansikte med slutna ögon som bildcentrum, utgör målningen en värdig utmaning för jubilerande mästergravören. Gravyren utmynnade inte i något frimärke, men Posten Frimärken tog fram ståltryck.

Redan 1932 hade Olle Hjortzberg (1872 – 1959) för frimärke utgått från Carl Wahlboms skildring av slaget vid Lützen. Från mittpartiet i Wahlboms målning har lånats scenen med den döende kungen, som glider ned från hästen och som stöds av hertig Franz Albrecht (1598 – 1642) av Sachsen-Laurenburg, som tillfälligt var i svensk sold under slaget.

Frimärke vid 300-årsminnet av slaget vid Lützen.

I november 1982 anordnades frimärksutställning i Sollentuna, SOLEX 82. Man passade på att anknyta till att det var 350 år sedan slaget vid Lützen. Frimärksmotivet från 1932 gavs ut som s k PT-kort nr A141. Ur motivet från Lützen har Gustav II Adolfs stegrande häst Streiff lyfts ut och blivit symbolbild vid frimärksutställningen.

Lågvalörfrimärken med Lilla Riksvapnet från tidigt 1900-tal fanns länge tillgängliga hos dåvarande Posten Filateliavdelning. Det finns flera exempel på att dessa inköpts och försetts med olika tilltryck vilket förvandlat frimärkena till brevmärken. Till frimärksutställningen SOLEX 82 togs fram brevmärkeshäfte där frimärken Lilla

Hästen Streiff i påtryck på frimärke och i minnespoststämpel

Riksvapnet försetts med fyra olika tilltryck, bl a hästen Streiff. Även i minnespoststämpel återgavs hästen Streiff.

Leksak

För julposten 1978 utgavs frimärksserie med leksaker, bl a det Livrustkammaren benämner Modedocka.

Modedocka har i Lovrustkammaren placerats över en spegel.

Långt innan det fanns modemagasin skickades dockor klädda i senaste mode runt mellan hoven. En liten dam visar modet i samhällets högsta skick i slutet av 1500-talet. Dockan är klädd enligt spanskt mode i en tvådelad klänning.

Under denna finns ytterligare underkjolar. Dockan har placerats på spegel så att man litet ekivokt kan titta in under kjolarna. Dockan har troligen tillhört prinsessan Katarina (1584 – 1638) dotter till Karl IX. När en modedocka spelat ut sin roll kunde den användas som leksak.

Dåvarande kronprins Carl Gustaf, tre år gammal, med sin kära Nalle som finns i frimärke

I leksaksfrimärksserien till julen 1978 finns också en Nalle som tillhört vår nuvarande kung Carl XVI Gustaf. Denna Nalle fanns i Tidö Leksaksmuseum, som numera överflyttats till Leksaksmuseet inrymt i bergtrum på Skeppsholmen i Stockholm.

Enhörning

Hur ser en enhörning ut? En vit häst med böljande man och ett långt spiralformat horn i pannan eller en lila liten ponny med vingar? Enhörningen som myt har funnits i tusentals år och ser olika ut på olika platser i världen. För att locka en

yngre publik visade Livrustkammaren från oktober 2022 fram till den 7 april 2024 en tillfällig utställning ägnad enhörningen. För denna utställning lånades in föremål från andra museer. Bland tillfälligt inlånade föremål från Historiska museet reagerade min motivfilatelistiska hjärna.

I bild av Mosaikbroderi har med röd streckmarkering inramats den del som återges i frimärksblock.

Motiven till julfrimärken från år 1974 återger Mosaikbroderi från 1400-talet som funnits i Skepptuna kyrka i Uppland. Framärken har formgivits av Jan Magnusson. Täcket består av tjugofyra rutor i rött, blått och grönt, skilda åt från varandra av vita vadmalsremmar. Runt om är en bård. Intressanta är djurmotiven: en hjort, ett lejon, en grip, ett hästliknande djur samt en enhörning. Tio av motiven i broderiets övre vänsterdel har givits ut i frimärksblock där varje frimärke har valör 45 öre. Enhörningen återfinns i övre högra hörnet av frimärksblocket.

Det ligger nog många av dessa frimärksblock som hyllvärmare hos samlare. För frankering av ett inrikes brev i dag måste man ta till C4 kuvert för att få plats med fyra block som krävs för att nå upp till 18 kronor. ●

Frågesport på föreningsmötet

Text och bild: **Christer Brunström**

Flertalet frimärks- och vykortsföreningar runt om i vårt land har regelbundna medlemsmöten en eller några gånger per månad. Flertalet planerar program för höst- och vårterminen. Förutom de sedvanliga mötesförhandlingarna brukar dessa träffar innehålla någon aktivitet i form av ett föredrag eller presentation. Inte sällan avslutas verksamheten med en liten auktion. Dessutom brukar det alltid förekomma någon form av lotteri med frimärken som priser. Faktum är att de möten, där deltagarna kommer hem med en tillökning till sina samlingar, nog är de som mest uppskattas.

I den här lektionen av vår samlarskola är temat frågesport som kan utgöra ett intressant inslag någon gång under årets verksamhet. En sådan frågesport kan organiseras med lätthet men det är viktigt att den inte blir för svår – då finns risken att många deltagare förlorar intresset.

År 1984 firades hundraårsjubileet av de första frimärksföreningarna i Nederländerna. Än idag tycks män dominera stort på våra föreningsmöten.

Som utgångspunkt har jag valt den frågesport som genomfördes på januarimötet i min lokal-förening.

En frågesport kan ha individuella deltagare men vi hade valt att dela upp oss i små grupper

med tre i varje vilket var lätt eftersom vi disponerar en stor lokal. Varje grupp fick en svarsblankett där svaren på de 20 frågorna skulle skrivas. Det är än fördel om svaren huvudsakligen består av ett ord eller två.

Dessutom fanns en utslagsfråga om två eller fler lag skulle hamna på exakt samma antal korrekta svar.

Tanken var att alla skulle få ett frimärkspris och vi hade ett rikhaltigt prisbord. Det vinnande laget fick naturligtvis välja först varefter det blev de övrigas tur. Samtliga deltagare blev därmed vinnare!

Det finns (tyvärr) föreningar där väldigt få medlemmar är anslutna till SFF och därmed inte har tillgång till SFT Filatelisten. Av denna anledning skulle nog många föreningar kunna använda nedanstående frågor rakt av på ett kommande möte. Som synes består frågesporten av fyra avdelningar: Sverige, Norden, Europa och Världen. Här kommer nu de 21 frågorna som deltagarna i min lokal-förening kämpade med i januari.

Kanske finns det läsare som själva vill prova på att besvara frågorna. Svaren kommer i slutet av vår samlarskola.

Frågesport

Sverige

1. År 1874 kom våra första tjänstemärken med tandning 14. Totalt hade serien 10 valörer. Vilken var den lägsta valören?
2. Sveriges första block gavs ut 1969. Det visar sex berömda målningar av en konstnär. Vad heter han?
3. Hur mycket är portot för ett vanligt brev?
4. År 1973 fyllde Nordiska Museet 100 år. Jubileet firades med ett häfte med fem olika motiv. Vem graverade?
5. 1973 kom ett konstfrimärke av Ernst Josephson (10 kronor). Vad heter konstverket?

Norden

6. Förra året talades det mycket om tête-bêche-par i samband med en ny bok om finska frimärken. Vad är ett tête-bêche-par?
7. År 1964 gav Norge ut ett Tillfälligt inlands-postmärke i form av en lottsedel i tre delar. Det kostade 2.50 varav portot var 50 öre. Vart gick de övriga pengarna?
8. År 1904 kom för första gången en dansk kung på ett danskt frimärke. Vad hette han?
9. År 1938 gav Island ut sitt andra block. Vem uppmärksammades?
10. År 1984 gav Åland ut ett frimärke med flaggan som motiv. Det har tre färger – blått, rött och xx. Vilken är den tredje färgen?

Europa

11. Storbritannien har flera olika postverk – Royal Mail, Isle of Man, Jersey och Guernsey. Guernsey har dessutom regionala utgåvor för en något mindre ö. Vad heter den?
12. Det finns flera olika utgivare av frimärkskataloger. Facit i Sverige, AFA i Danmark, Michel i Tyskland, etc. Vad heter det helt dominerande katalogföretaget i Storbritannien?
13. Vilket frimärksland gränsar till både Frankrike och Spanien?
14. Under andra världskriget hade en italiensk enklav i Schweiz egna frimärken. Vad heter den?
15. År 1859 styrde Storbritannien på de Joniska öarna i Grekland och man gav ut frimärken. Hur många?

Världen

16. Vilket landsnamn användes på thailändska frimärke före 1940?
17. USA gav ut sina första statliga frimärken år 1847. Vem visas på valören 5 cent?
18. Vad heter frimärkslandet Övre Volta idag?
19. År 1871 kom ett frimärke från Peru med ett lok som motiv? Det markerade öppnandet av banan mellan Callao och vilken annan stad?
20. Vilket är det sista landet i Scotts katalogverk?

Utslagsfråga:

Hur många flygpostfrimärken gav Jugoslavien ut fram till 1940 enligt Scott?

Detta var samtliga frågor. Det vinnande laget lyckades besvara 15 av frågorna helt korrekt vilket får anses vara ett mycket gott resultat. ●

1. 3 öre, 2. Ivan Agueli, 3. 18 kronor, 4. Czeslaw Slania, 5. Gåslixa, 6. Omvända i förhållande till varandra, 7. Flyktinghjälpen, 8. Christian IX, 9. Leif Ericsson, 10. Gullt, 11. Alderney, 12. Stanley Gibbons, 13. Andorra, 14. Campione, 15. Tre, 16. Siam, 17. Benjamin Franklin, 18. Burkina Faso, 19. Limaw och 20. Zuluand. Utslagsfrågan: 16.

Rätt svar

Kyrilliska bokstäver

Frimärken med text i form av kyrilliska bokstäver kan vara nog så krångliga att identifiera och speciellt om de saknar landsnamn.

Just detta gäller det här visade frimärket som gavs ut 1935. Valören är 1 leva vilket innebär att frimärket kommer från Bulgarien som har just leva som valuta.

Under åren 1925 och 1950 gav Bulgarien ut 22 olika frimärken som

beskrivs som obligatoriska tilläggsmärken. Dessa märken användes bland annat på postförsändelser som skulle delas ut på söndagar. Inkomsterna från försäljningen av dessa mycket speciella frimärken användes för att bekosta vistelser på sanatorier för post- och telegrafanställda. Flertalet avbildar olika sanatorier. ●

Text och bild:
Christer Brunström

Kihlströms Frimärkshandel fanns redan 1933!

I föregående nummer påstod både jag och, före mig, SFT, att Franz Obermüller startade sin firma (i hustruns flicknamn) 1935. Rätt årtal skall vara 1933, vilket vi här har ett ovedersägligt bevis för!

Mats Ingers

Flytande post

Text och bild: Henrik Sundén

Meddelanden som transporterats inneslutna i en liten behållare som avsiktligt sjösatts kallar jag i denna artikel flytande post. Jag delar in området i flaskpost, burkpost och övrig flytande post.

Flaskpostfrimärke från Tyskland.

Boule de Moulins på franskt frimärke.

Flaskpost är enstaka meddelanden som lagts i en flaska av glas eller plast eller liknande. Flaskan kan också vara skyddad av ett omgivande träföremål för att hindra den från att krossas och för att öka uppmärksamheten. Jag har inte hittat någon flaskpost där själva flaskan befordrats av en postorganisation. Men det är vanligt att meddelanden som lagts i en flaska eller liknande och där själva meddelandet, efter att det hittats, sänts vidare med allmän post eller privat. Det är förstås också flaskpost. Flaskor som murats in i väggar, grävts ner eller lämnats på en avtalad plats (som nog var fallet på ön Ascension på 1600-talet) är inte flytande post och utelämnas här.

Burkpost är post i form av flera individuella meddelanden, brev och kort, som inneslutits i en hoplörd metallbehållare och som sjösatts av en postal organisation, eller på uppdrag av en postal organisation. Tin Can Mail i Tonga är det mest kända exemplet.

Ett meddelande, till exempel ett vanligt brev, som tagits emot av en postadministratör på ett drivande isflak och som överlämnats till vidare

befordran då ett fartyg eller flygplan hämtat post från isflaket är inte flaskpost, snarare flakpost. Den har ju likt den klassiska flaskposten drivit ett stycke på havet innan det överlämnats till en postorganisation. Den får gå in under kategorin övrig flytande post.

Post som avsiktligt kastats i havet efter en fartygs- eller flygolycka kan räknas jag in under övrig flytande post, men den kan också klassificeras som kraschpost. Ett exempel är postsäcken som kastades ut i havet för att lätta ballongen som flög från Paris till Norge 1870.

St. Kilda flaskpost

Dansk Filatelistisk Tidsskrift nr 1 1971 har en fin artikel om St. Kilda flaskpost som legat till grund för detta avsnitt.

St. Kilda är en liten ö 64 km väster om Yttre Hebriderna i Storbritannien. Namnet kommer troligen från vikingarna, som hade funnit färskvatten på ön. Namnet kan då ha varit Kelduey, källön. Den lilla befolkningen, som mest inte ens

80 personer, var på grund av avsaknaden av en säker hamn isolerad från omvärlden från september till maj.

En skotsk journalist, John Sands, hade börjat göra en studie om de skotska öarna och reste till ön 1875 och 1876. Av oförklarad anledning blev han inte hämtad i juli 1876 och blev fast på St. Kilda. Han försökte meddela sig med omvärlden med en liten träbåt med ett meddelande. Den lilla båten hittades i Sognefjorden i Norge 9 månader senare och var inte till någon hjälp.

Den 17 januari 1877 havererade den österrikska barken *Peti Dubrovacki* på 880 ton vid St. Kilda. Besättningen på 9 man lyckades ta sig i land. Matförråden på ön skulle inte räcka för att försörja alla som nu fanns på ön. John Sands hade gjort en liten kanot av en trädstam och fäste på denna en ättiksflaska med ett meddelande om sin situation. Ett annat meddelande till den österrikske konsuln i Glasgow lades i en annan flaska i samma kanot. Kanoten förseddes med ballast och segel och skulle sjösättas vid lämplig nordvästlig vind. Kaptenen fick se kanoten och tog en livboj från fartyget och på den sattes det fast en flaska med meddelande om förlisningen. Meddelandet var daterat den 22 januari. Livbojen sjösattes den 30 januari och hittades den 8 februari i Birsay på Orkneyöarna. Meddelande nådde Lloyd's skeppsagent i Stromness, Orkney på kvällen den 11 februari och den 17 februari sändes HMS *Jackal* till St. Kilda för att undsätta de nödställda. *Jackal* ankom till St. Kilda den 22 februari.

Kanoten sjösattes några dagar efter livbojen och hittades den 27 februari på en sandbank utanför Poolewe på Skottlands västkust. Upphittaren sände de två breven vidare med posten.

Invånarna på St. Kilda var mycket imponerade av de lyckade flaskpostförsöken och använde metoden när en storm förstörde vinterförråden i september 1885. En 14-årig skolpojke, Aleander Gillies Ferguson, sände fem små "mailboats" med nödrop i och en av dem hittades vid Gallan Heads på Lewis i Hebriderna. Brevet publicerades och det samlades in pengar och sändes ett fartyg med nya förnödenheter till St. Kilda.

De följande åren blev det ett stort nöje för sommarturister och för fastboende på St. Kilda

att sända "mailboats" med flaskpostmeddelanden. Omkring två tredjedelar av flaskposten kom fram.

Sjösättning av en St Kilda mailboat 1896.
Wikimedia Commons. Foto: Cherry Kearton.

Det brittiska postväsendet öppnade ett postkontor på St. Kilda 1900, men flaskposten fortsatte ändå.

Vintern 1929 – 1930 var mycket hård och de 36 kvarvarande invånarna bestämde sig för att flytta till mer civiliserade trakter. Den 29 augusti 1930 evakuerades de med HMS *Harebell*. Flaskposten från St. Kilda har dock fortsatt med sommarbesökande St. Kildabor, turister och militärer som avsändare.

Flaskpost från nödställda

Det finns flaskpost som sjösatts av människor som gått under. Jag tar upp två exempel från Wikipedia.

Den 10 januari 1918 gick Svenska Lloyds fartyg Adolph Meyer från Leith i Skottland mot Göteborg i en konvoj. Lasten bestod av stenkol. Nästa dag råkade det ut för en snöstorm, tog in vatten

Flaskpost 11 januari 1918 från övermaskinist Thorell på Adolph Meyer. Bild från Sjöfartsmuséet Akvariet i Göteborg.

och fick slagsida. På grund av ovädret kunde inte de andra fartygen hjälpa till. Övermaskinisten Ernst Josef Thorell skrev ett brev med en beskrivning av läget och avslutade med "Jag anbefaller mig i Guds Hand och ägnar mina tankar åt mina kära. Tack för ett helt lif i kärlek." Han lade till sin hustrus adress och stoppade brevet i en flaska.

Fartyget och dess 16 besättningsmän försvann. En norsk sjöman hittade flaskan ett par månader senare och kunde lämna brevet till Ernsts hustru Constance ytterligare några månader senare. Brevet har skänkts till Sjöfartsmuséet Akvariet, där det nu finns.

Frances Wilson Grayson (brorsdotter till tidigare presidenten Woodrow Wilson) startade den 23 december 1927 med ett Sikorsky amfibieplan

i ett försök att bli den första kvinnan som flög (dock inte solo) över Atlanten. Planet försvann mellan New York och Newfoundland. Det hittades inte. I januari 1929 hittades en flaska i Salem Harbor i Massachusetts. Den innehöll ett meddelande med innehållet "1928, we are freezing. Gas leaked out. We are drifting off Grand Banks. Grayson." Grand Banks är ett litet samhälle i sydligaste Newfoundland. Bensinen tog slut efter 86 % av planerad flygstrecka. Salem ligger just norr om Boston.

Forskning om havsströmmar

Den tyska barken Paula kastade ut flaskpost i Indiska oceanen den 12 juni 1886. Detta meddelande hittades i Perth-trakten i västra Australien 2018. Det är den äldsta kända flaskposten som finns bevarad. Data om fyndplatsen önskades sänd till Deutsche Seewarte i Hamburg.

Det brittiska National Institute of Oceanography sände ut omkring 5 000 brevkort inlagda i en vattentät behållare (envelope) för att få in uppgifter om platserna för återfynd. Avsikten var att få data om Golfströmmens flöde för att bedöma spridningen av oljeföroreningar. Jag har två sådana kort, båda upphittade på Island.

Flaskpost från barken Paula. Den handskrivna texten är ännu läsbar, men svag. Copyright prostarpics.com. Fotograf: Kym Illman.

80 km väster om Paris den 6 mars. Brevet i det klotet har ankomststämpel Paris 8 mars. Den 26 mars hittades ett klot vid Seines mynning.

Brev från klot som hittats 1871–1882 levererades till mottagarna och har samtida Paris-ankomststämplar.

Öppnad Boule de Moulins. Troligen inte originalbrev i den. Från Wikipedia, Musée de la Poste, Paris.

Kort som enligt blyertsanteckning sänts från en plats väster om Färöarna och som den 4 augusti 1954 hittats på stranden vid Mávabot söder om Kirkjubæjarklaustur på sydöstra Island.

Boule de Moulins-brev stämplat i Nantes 2 januari 1871. Ingen ankomststämpel på baksidan.

Boule de Moulins

Under prussisk – franska kriget 1870 – 1871 försökte man sända zinkklot med innehållande brev från en plats utanför det belägrade Paris. Kloten skulle fiskas upp ur Seine när de passerade Paris.

Den 27 december 1870 utannonserades denna posttjänst. Portot var 1 franc, varav 80 centimes gick till de entreprenörer, som skulle utföra tjänsten, hälften direkt och resten när brevet kommit fram till Paris. 20 centimes var det normala portot.

Brev till Paris skulle adresseras till Paris par Moulins-sur-Allier. Moulins ligger 260 km söder om Paris. Där packades breven in i kloten, 500 – 600 st per klot. Kloten transporterades till Seine via Cosne och sjösattes på två olika platser nära Fontainebleau mellan den 8 och den 29 januari 1871. Omkring 53 000 brev sändes till Moulins och 38 000 brev sändes vidare till entreprenörerna. De flesta är poststämplade 30 december – 7 januari. Sammanlagt sjösattes 55 klot med omkring 29 000 brev. Inget av kloten fångades upp i Paris under belägringen. Det första återfanns i Les Andelys

Tin Can Mail, Tonga

På den isolerade vulkanön Niufo'ou, som tillhör Tonga, ordnades posten sporadiskt från 1882 med hjälp av simmare, som simmade ut till ett fartyg. Det fanns ingen hamn och botten var mycket brant, så det fanns ingen ankringsmöjlighet nära land heller.

1921 började man skicka post med en egen posttjänst, The Tin Can Mail Service, då Charles Ramsay kom till Niufo'ou. Posten lades i en kakburk eller liknande som löddes igen. Man hade en lång trästock som flythjälpmiddel. Efter att en av simmarna togs av en haj 1931, började man med kanot som transportmedel i stället. Men eftersom stränderna var branta, måste kanoten och burken kastas ut. Simmarna var yrkesstolta och fortsatte ofta att simma.

Tin Can Mail-burk.
Bild: Dansk Filatelistisk
Tidsskrift.

Brev sänt med sista utgående posten från Niuafou 1946 med Tin Can Mail.

1928 kom Walter George Quensell till Niuafou. Han förstod att filatelisterna skulle vara intresserade av denna postbefordringsmetod, så han gjorde en gummistämpel med typer från ett lek-sakstryckeri. Brev från 30-talet är fullsmockade med stämplor på alla möjliga språk. Passagerarfartyg på väg mot eller från Hawaii stannade till för att passagerarna skulle skicka Tin Can Mail. Det var mycket populärt och sådana brev är lätta att få tag på i dag. Flera miljoner skickades. Inkommande brev är ovanliga. De få jag sett är adresserade till Mr. Quensell.

1946 blev det vulkanutbrott och ön evakuerades. En del av befolkningen återvände 1948, men Tin Can Mail återupptogs inte förrän 1962. När en flygplats blev klar 1983 lades Tin Can Mail ned.

Det har under tidernas lopp funnits fler Tin Can Mail-verksamheter, till exempel ett jippo-experiment 2021 till Piedade Island i Mandovi-flo-den i Goa-distriktet i Indien. Även på St. Kilda förekom användning av stora konservburkar, både bland lokalbefolkningen och turister.

Posttransport med simmare

Förutom Tin Can Mail på Niuafou har en simmare befordrat post vid ett annat tillfälle, vad jag känner till, men det kan ju finnas många fler.

Under preussisk-franska kriget gjordes omkring fem framgångsrika försök att simmande smuggla post genom belägringslinjerna fram till 30 september 1870. Kurirerna Brare och Gême, som arbetade tillsammans, gjorde fyra turer. Brare sköts när han simmade över Seine den 14 december.

Smuggelbrev som postats 20 september och smugglats ut av simmarna Brare och Gême på deras fjärde tur 27 september 1870. Ankom Dijon 1 oktober. Militärpost = portofritt. Från Steve Walskes utställningssida på www.rfrajola.com. Courtesy by Richard Frajola.

Isflakpost

Vetenskapliga eller halvmilitära verksamheter på isflak som driver i arktiska packisen har sänt post av jippo-karaktär. Då har en på isflaket utsedd postmottagare överlämnat posten till ett flygplan som landat på isflaket eller en isbrytare som tagit

Kort från isflaket T-3.

sig till kanten av det. Här är ett exempel på ett mer seriöst brevkort från isflaket T-3.

Isflaket T-3 hade lossnat från en landfast glaciär med shelf-is på Ellesmere Island kanske redan under andra världskriget. Det var 11 km x 5 km stort och ungefär 40 m tjockt och gick flera varv runt polarbassängen. USA installerade en forskningsstation på T-3 i mars 1952. Den var bemannad till maj 1954. Senare användes T-3 till fler projekt. T-3 gick minst 2 varv runt polarbassängen innan det 1983 flöt ut genom Framsundet och längs östgrönlands kust, där det smälte bort.

Hur kortet kom till New York är okänt. Eftersom det inte finns något frimärke, kan det ha sänts i fönsterkuvert. Eller så, eftersom det var utanför USA:s och andra länders jurisdiktion och inte på ett fartyg eller flygplan, fanns inget lands frimärken att använda.

Texten säger att kortet kom med fallskärm den 8 november 1953 till T-3. Antagligen kunde allmänheten sända kort till T-3 och sedan få samma kort som svar.

Angiven position är 85 grader 06' N, 88 grader 00' W. Eftersom avstämplingsdagen 14 november 1953 var mitt i mörkertiden tog det troligen många månader innan kortet hämtades upp från T-3.

Mandalbrev

Två ballonger som lyfte från Paris under preussisk-franska kriget störtade i havet och post har hittats från båda. Men postsäckarna kastades inte ut avsiktligt. Le Jacquard försvann över Ir-

ländska sjön den 29 november 1870. En postsäck hittades. Le Wallace siktades vid La Rochelle när den flög ut över Biscayabukten. Även från den hittades post.

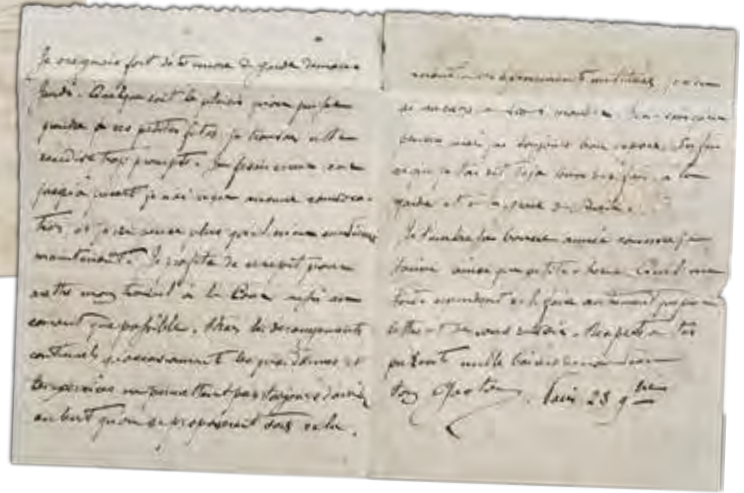
Ballongen La Ville d'Orleans var den fjärde som avgick nattetid (24 november) från Paris, för att minska risken för nedskjutning. När morgonen grydde befann man sig redan över Nordsjön. Ballongen sjönk, och man släppte av alla ballastsandsäckar. Eftersom ballongerna var fyllda med stadsgas och inte varmluftsballonger, kunde man inte värma gasen. Ballongen fortsatte att sjunka och man kastade en postsäck överbord nära norska kusten. Ballongen kraschlandade i Lifjell i Norge, slet sig och landade utan besättning i närheten av gården Tunet i Krödsherad, Hallingdal.

Postsäcken kastades alltså ut avsiktligt, och därför passar den in i mitt begrepp flytande post. Postsäcken hittades vid kusten utanför Mandal rätt snart och breven kallas därför Mandalbrev. Frimärkena hade i allmänhet lossnat. Ibland förseddes breven med stämpeln PP = Port Payé, Porto betalt. Ankomststämpling skedde som vanligt då breven kommit till adressorten, van-

ligen i mitten av december. Helst ska det ju också finnas en läsbar Paris-stämpel med datum 21–24 november 1870. Den föregående postförande ballongen var L'Archimède, som avgick den 21 november kl 01.00. ●

Mandalbrev. Från postsäcken som kastades i havet utanför Mandal 25 november 1870.

Faroe Islands Stamps

The Sandoy Tunnel

On 21st December 2023, the fourth underwater tunnel in the Faroe Islands opened: the Sandoy Tunnel. The tunnel connects central Streymoy with the island of Sandoy.

Europa 2024

This year's Europa stamp series showcases captivating underwater photos by Faroese photographic artist, Harald Bjørgvin. The collection features a stunning array of marine life and vegetation

Order stamps: en.stamps.fo

en.stamps.fo
 Tel. +298 346200
stamps@posta.fo

@FaroeIslandsStamps
 @faroeislandsstamps
 @FaroeStamps

One of the smallest Postal Services in the world, yet known for its unique, beautiful and creative stamps, which have gained worldwide recognition since 1976.

Döda frimärksländer – 17

Text och bilder: **Christer Brunström**

Nu när vi kommit fram till avsnitt 17 blir det allt tydligare att jag har en tendens att inte vara helt konsekvent vad gäller landsnamnen. Det finns tillfällen då jag försvenskat namnen men enklast är nog att ordna länderna efter hur namnen stavas på frimärkena (under förutsättning att det är på ett för de flesta läsare begripligt alfabet). Det gäller exempelvis Övre Senegal och Niger vilket blir Haut-Sénégal et Niger på franska vilket ju också anges på frimärkena. Guyane beskrivs nog oftast som Franska Guyana i svensk litteratur.

Guadeloupe

Mycket tidigt började Frankrike intressera sig för den karibiska övärlden och Guadeloupe har varit franskt sedan 1814. En intressant detalj är att Guadeloupe åren 1813-1814 tillhörde den svenske kungen. Det är en tämligen stor ö som idag har en befolkning på runt 400 000. Guadeloupe är numera en del av Frankrike vilket innebär att här är det euron som är valuta. Till Guadeloupe hör dessutom ytterligare ett antal mindre öar inklusive St. Barthélemy, den forna svenska kolonin.

Befolkningen har i stor utsträckning sin bakgrund i alla de slavar som fördes från Afrika till Karibien för att arbeta på plantagerna på öarna. Längre var det socker som var öns viktigaste exportprodukt. Idag spelar turismen en allt större roll.

Guadeloupe fick egna frimärken 1884. Inledningsvis var det gemensamhetsutgåvan för franska kolonier som försågs med olika övertryck. Först 1905 kom de

första frimärkena med helt lokala motiv. Den sista serien kom 1947 och den fick en mycket kort kurseringstid eftersom Guadeloupe

blev ett franskt *département* samma år. Året efteråt upphörde den separata frimärksutgivning för Guadeloupe och man använder sedan dess franska frimärken.

Totalt hann man ge ut 228 frimärken, ett block och 50 lösenmärken (enligt Yvert & Tellier). Av speciellt intresse för oss svenskar är lösenserien från 1904. Den visar nämligen en vy över Gustavia, huvudorten på Saint Barthélemy. Stadens namn var naturligtvis en hyllning till kung Gustaf III.

Guam

Guam ingår i ögruppen Marianerna i Stilla Havet öster om Filippinerna. Den var länge en del av det spanska koloniala väldet men efter det spansk-amerikanska kriget 1898 togs den över av USA och ön är än idag amerikanskt område. År 1899 hade Guam en befolkning på cirka 9 000 invånare.

År 1899 kom sedan speciella frimärken för Guam. Det var samtida amerikanska bruksfrimärken med valörer från 1 cent till 1 dollar som försågs med öns namn i övertryck. Dessutom gav man ut ett frimärke för expressutdelning som fick samma påtryck. År 1901 ersattes dessa med frimärken från USA. Under tiden som eget frimärksområde hann man med 14 olika frimärken varav några av de högre valörerna är riktigt ovanliga. Tyvärr har övertrycken också förfalskats varför man nog endast bör köpa de dyrare valörerna om de är försedda med ett äkthetsintyg.

År 1930 fanns det en halvofficiell lokalpost på Guam med egen frimärksutgivning.

Guanacaste

På den nordvästra kusten av Costa Rica i Centralamerika hittar vi provinsen Guanacaste. Under några år på 1880-talet hade området egna frimärken av ett par riktigt ovanliga anledningar. Det uppskattas att Guanacaste då hade en befolkning på cirka 70 000.

Guanacaste är landets mest avlägsna och mest isolerade provins. Dessutom är klimatet varmt och fuktigt vilket medförde att det var svårt att förvara ostämplade frimärken utan att de klibbade ihop och därmed blev oanvändbara.

Av dessa anledningar beslöt myndigheterna därför att befolkningen i provinsen skulle få köpa frimärken till ett rabatterat pris. Dessa frimärken övertryckta Guanacaste kunde endast användas på brev postade i provinsen och inte i övriga delar av landet.

Totalt gav man mellan 1885 och 1889 ut ett 70-tal frimärken innan systemet upphörde. Det finns flera olika varianter av övertrycket vilket tyder på att frimärken övertrycktes alltefter som behov uppstod. En del varianter är mycket ovanliga. Som vanligt har förfalskare varit framme och flertalet märken på marknaden torde vara just detta. Det finns därför ingen garanti att det här visade

frimärket är äkta (men det är å andra sidan inte speciellt värdefullt).

Guyane

Franska Guyana ligger inklämt mellan Brasilien och Surinam i det nordöstra hörnet av den sydamerikanska kontinenten. Huvudstaden heter Cayenne och idag har detta franska département runt 300 000 invånare. Det var till denna avlägsna koloni och till Djävulsön som man på 1800-talet skickade franska dömda brottslingar att avtjäna sina straff.

Det är på många sätt ett väglöst land med många floder där man illegalt letar efter guld. Men samtidigt finns det en rymdbas i landet varifrån man skjuter upp satelliter.

De första frimärkena gavs ut år 1886 och liksom i många andra besittningar handlade det om gemensamma utgåvor för de franska kolonierna som på olika sätt övertrycktes för användning i Franska Guyana. Några tidiga utgåvor hade enbart namnbeteckningen Guyane men från 1904 har alla utgåvor med några få undantag landbeteckningen Guyane Française.

De första frimärkena med helt lokala motiv kom redan 1904 och ett av motiven visar hur man vaskar efter guld. År 1921 gav ett flygbolag ut ett tiotal idag mycket sällsynta flygpostmärken för den post som de transporterade från det inre av Guyana till Cayenne. De trycktes också lokalt i kolonin.

Franska Guyanas sista frimärken gavs ut år 1947. Totalt hann området med att ge ut 254 frimärken, ett block och 31 lösenmärken under sin tid som frimärksland. Sedan 1949 används franska frimärken.

Gwalior

Gwalior var en av de mest betydelsefulla inhemska staterna i Indien med speciella relationer till den brittiska administrationen. Mararadjan av Gwalior hedrades med hela 21 kanonskott vilket var den högsta nivån. Detta gjorde honom till en like med härskarna över jättestaterna Hyderabad och Jammu & Kashmir.

Gwalior ligger i centrala Indien och staten hade grundats i början av 1700-talet. År 1818 slöts ett fördrag med britterna och i samband med detta modifierades gränserna till Gwaliors nackdel. År 1857 gjorde garnisonen i Gwalior myteri och maharadjan fick ta sin tillflykt till Agra. Britterna återtog kontrollen över Gwalior år 1858 och fursten kunde återvända. Men britterna fortsatte att styra Gwalior ända fram till år 1886.

Jordbruk är den viktigaste ekonomiska verksamheten i Gwalior men det finns även vissa mineraltillgångar. Folkräkningen år 1931 gav resultatet 3 523 070.

Postalt var Gwalior en "Convention State" vilket innebar ett mycket nära samarbete med det indiska postverket. Från 1885 till 1949 gav man ut 137 frimärken och 94 tjänstefrimärken. Samtliga utgåvor består av indiska frimärken som

övertryckts med statens namn på engelska eller hindi (ibland på båda språken).

Gwalior upphörde som självständig stat den 1 juli 1948.

Hamburg

Staden Hamburg hade liksom Bremen och Lübeck en mycket speciell ställning i det som idag är Tyskland. Det var länge en fristående stad som ingick i Hansan. För svenska posthistoriker är Hamburg en viktig plats; här fanns bland annat ett svensk-norskt postkontor fram till slutet

av 1867. Det var ett nav för postutväxlingen mellan de två nordiska länderna och resten av kontinenten.

Hamburg hade ett eget postväsen som gav ut sina första frimärken 1859 med stadens vapen som motiv. Totalt blev det 22 olika frimärken fram till slutet av 1867 då de upphörde att gälla i samband med att Hamburg blev medlem i Norddeutscher Postbezirk. Även om många Hamburgmärken har höga katalogvärden är det trots allt möjligt att sätta samman en liten samling eftersom det finns många med måttliga värderingar.

Hannover

Före Tysklands enande år 1871 bestod landet av ett stort antal furstendömen, kungariket och fria städer. Hannover i norra Tyskland var ett kungarrike som 1866 blev en provins i Preussen.

Postverket i Hannover gav ut sitt första frimärke den 1 december 1850. Valören var en gutegroschen och frimärket visar valörsiffran i en mycket dekorativ ram. I ostämplat skick är detta ett mycket sällsynt frimärke men det är överkomligt för den som nöjer sig med ett stämplat exemplar.

År 1859 kom nya frimärken med ett porträtt av kung Georg V. För den som endast önskar ett enda exemplar från Hannover rekommenderas valören 1 groschen av denna utgåva. Det är billigt både postfriskt och stämplat.

Totalt gav Hannover ut 25 olika frimärken fram till 1865. Här skall slutligen nämnas att det finns många nytryck av Hannovers frimärken varav några är av privat ursprung.

Haut-Sénégal et Niger

Under historiens gång gjorde den franska administrationen olika förändringar av sitt koloniala välde i Afrika. Ibland placerade man samman olika territorier som ett antal år senare åter delades upp i separata kolonier eller så fick de ingå i andra konstellationer. År 1906 kom de första frimärkena för Övre Senegal och Niger som tidigare hade hetat Sénégalgambie et Niger. Området omfattade dagens Mali och Niger. Den sistnämnda kolonin blev en separat enhet år 1920 med egna frimärken från 1921. År 1926 ändrades Haut-Sénégal till Soudan (Franska Sudan). År 1959 blev Soudan den självständiga republiken Mali.

Under sin tid som separat frimärksland gav Övre Senegal och Niger ut 35 frimärken och 15 lösenmärken.

Skulle något av ovanstående områden kunna återfödas som frimärksland? Helt omöjligt är det inte och speciellt om Guadeloupe och Franska Guyana av någon anledning skulle vilja bli självständiga stater någon gång i framtiden. ●

Stadshuset i Hannover.

Foto: falco, Pixabay

Sensationell upptäckt!

Text och bilder: **Mats Ingers**

Vår första frimärksutgåva har berikats med en ny variant, där man på goda grunder kan hävda att det bara tryckts en enda karta. Det rör sig om en ny nyans i den sista leveransen sexskillingar, hittills känd i två exemplar.

Har "gått under radarn"

På en FH-auktion i december 2021, någon vecka efter den 5:e Beckeman-auktionen, såldes ett reparerat märke som uppgavs vara F3f, medeltjockt papper. Klubban föll på 4 750:-, vartill kommer provision. Uppgiften "rep." avskräckte många från budgivningen, men nu efteråt kan konstateras att köparen gjorde ett riktigt tungt förvärv.

Man kan faktiskt se att märket stämplats 30.6.1858, sista dag för skillingar. Det har tillhört Sven Eric Beckeman. Enligt Olle Pettersson var det ett av de skilling-märken han var mest förtjust i att äga. Och Beckeman kunde sitt område. Förmodligen har märket köpts på auktion flera decennier tidigare, det finns säkert någon kalenderbitare som kan reda ut det.

Den hade en kompis...

Men så händer det osannolika. Knappt ett par år senare dyker ett praktiskt taget identiskt exemplar upp och säljs efter hård budgivning på Philea. Prislappen hamnade nu kring 40 000:- eftersom här inte fanns några kvalitetsanmärkningar. Men då köparen inte löste ut märket såldes det en andra gång, och nu till utropet 30 000:-.

Som synes är märkena väldigt lika i centreringsring, och avstämplingen talar för att de suttit på samma brev. Jag hoppas att den som köpte det första märket hör av sig, så att jag kan bestämma positionen. Märkena kan ha utgjort ett par.

En helt avvikande och tidigare inte uppmärksammas nyans. F3g, gråbrun med fet färg och tätt bottenstryck, medeltjockt papper (8).
Upplaga 100 ex.

"Extra allt"

Båda märkena är pärlor, men det oskadade är ett riktigt drömobjekt, även bortsett från den avvikande färgen, som vi strax skall komma till. Centreringsringen är nästan perfekt, stämplingen nästan hel och ligger 90 grader i sidled. Den är tydlig och lagom stark i förhållande till nyansen. Datumet har vi konstaterat vara "sista dagen". Och märket har position 100, sista märkt i arket. Vad kan man mer begära?

Totalt avvikande

På intyget har båda exemplaren fått nyansen f, gråbrun, medeltjockt papper. Vi visar som jämförelse hur sådana märken förväntas se ut. Det med stämpel Carlskrona är ovanligt färgstarkt för nyansen. Det andra helt typiskt.

Bottenstrycken är mycket lättare, en helt annan däckel har använts. Och färgen hos vanliga f-nyanser är inte alls så fet som hos sista-dagsexemplaren.

Så här brukar f-nyansen se ut. 'Carlskrona' är ovanligt färgstark. Lätta bottenryck!

Inte hyssjning

Vi kan också konstatera att hörnmärket (position 100) har mycket liten hyssjning. Det andra märket är precis lika kraftigt i färgen. Det rör sig alltså inte om utsmetad färg från en överinfärgad plåt, vilket annars ibland kan skapa mycket avvikande tryck i hörnen. Men i det här fallet har säkert hela kartan sett ut så här.

Sannolikt enda kartan

Man brukar säga att upp till 5% av alla skillingar är bevarade. För att vi skall tro på att det funnits mer än en karta av de här avvikarna borde vi hitta betydligt över fem exemplar. Vi har två. Men det vore å andra sidan förväntat om ett eller ytterligare två exemplar från samma karta dök upp. Någon innehavare?

Liknar fyraskillingens leverans 11

Under 1858 beställdes och trycktes enbart fyraskillingar. Leverans 5 och 6 av sexskillingen har inte gått att särskilja. De tillkom den 22/4 (bara 8 100 ex) respektive 24/10 1857 (46 900 ex). Praktiskt taget alla är stämplade under 1858. Det går inte att avgöra vilken leverans denna karta har ingått i, men däckel och färgblandning står "i en klass för sig".

Bland andra samtida valörer finns likheter med fyraskillingar i skiffergruppen och tjugofyraskillingar av vissa e-nyanser. Bland sexskillingar får man leta bland de de sällsynta a2-ny-

anserna för att hitta något som matchar de här märkena.

Exemplet vi visar här är dessutom också en position 100.

Det här är stort

Jag anser att de här märkena bör in i nästa Facit. Det som i modern tid påminner lite om den här "upptäckten" är avslöjandet av att en ytterst liten del av första tryckningen av 1 Riksdaler Ringtyp, tandning 14, hade skett med en plåt utan eftergravyr kring de tre små kronorna.

Men där bör det ha skickats ut minst ett par kartor eftersom antalet kända exemplar nu ligger kring 10. Den här sexskillingsvarianten blir det få utställare förunnat att kunna visa upp. ●

Dessa märken från problemlieferanserna i september 1857 påminner något om de båda sexskillingarna. Bottenrycken är täta, färgstyrkan relativt hög.

Färgstark F3a2, gråsvart från position 100. Viss hyssjning nedtill, och man anar ett stänk av cinnober, det röda färgpigmentet som tillsammans med berlinerblått var avsett att ge en violett färg. Men det blev som bekant grått, ofta med dragning åt brunt.

[Nedanstående text publicerades i Bältespännaren 1/2020. Den återges här i något förkortad form och med färre illustrationer.]

Den 6 maj 1840 kom världens första frimärke – Penny Black – i Storbritannien. Att använda frimärken för att frankera brev blev en omedelbar succé och metoden spreds snabbt till många andra delar av världen.

Mycket tidigt började man försöka fundera ut sätt att förhindra förfalskningar till skada för posten och mycket riktigt var det många som försökte sig på just detta. År 1850 tillverkades de första förfalskningarna av frimärken från Lombardiet-Venetien för att lura postverket.

Men redan i början av 1860-talet dök det upp förfalskningar av frimärken och med ett helt annat syfte. De marknadsfördes till frimärksamlare. Det är intressant att notera att det inte tog lång tid från införandet av frimärken tills man började samla på dem.

Det var säkert inte helt enkelt att samla frimärken under denna pionjärtid. Det fanns ännu inte några illustrerade kataloger och kommunikationerna var inte lika blixtsnabba som idag. Just detta var förhållanden som gynnade förfalskare av frimärken.

Bristen på korrekt information ledde också till att kreativa entreprenörer lät trycka påhittade frimärken för länder och lokalposter för att sedan marknadsföra dem till dåtidens samlare. Idag har vi kanske svårt att förstå att denna verksamhet hade sin höjdpunkt så tidigt som på 1860-talet.

Ett namn som ständigt återkommer i dessa sammanhang är S(amuel) Allan Taylor. Han föddes i Skottland den 22 februari 1838 och hade nog inte en speciellt lycklig barndom. Hans fosterföräldrar skickade den då 12-årige pojken till Amerika år 1850. Där togs han om hand av en släkting i New York City. Tre år senare arbetade han som bud på ett telegrafkontor och det var på detta sätt som han fick upp ögonen för de många frimärken som redan hade getts ut av olika lokalpostföretag. Detta var ju långt innan frimärken hade introducerats i Sverige.

År 1861 flydde Taylor till Kanada för att slippa att bli inkallad till militärtjänstgöring under inbördeskriget. Han kom till Montreal där han träffade John Nutter som också hade börjat samla frimärken.

Taylor tycks ha inlett sin karriär som frimärks-handlare med att trycka upp frimärken för Ker's City Post år 1862. Den första utgåvan avbildade den kungliga engelska vapenskölden. Dessa frimärken hade valörer i pence.

Han fortsatte att sedan tillverka ytterligare frimärken för Ker's City Post. Valörerna blev 2 och 5 cents och motivet en ung man. Förmodligen handlar det om Taylor själv. Han var aningen diffus angående i vilken stad som Ker's City Post var verksam. Kanada hade gått över till cent och dollar 1859.

Den 15 februari 1864 kom det första

numret av *The Stamp Collector's Record*, den första frimärkstidningen i Amerika och med Taylor som redaktör och utgivare. Senare samma år rymde han med sin 15-åriga fästmö till Albany, NY. Där stannade han inte länge utan i oktober hade han flyttat till Boston. Där började han genast att producera mängder av frimärken för existerande och påhittade amerikanska lokalposter.

Men innan han hade lämnat Kanada hann Taylor med att producera frimärken för Bell's Dispatch Montreal, British American College, B S & Co College, Grand Trunk Railway, International Express, International Letter Express och många andra.

Den tidigare nämnde Nutter hade inspirerats av Taylors framgångar med Ker's City Post varför han planerade ett frimärke för Bancroft's City Express i Montreal. Han var dock inte alls nöjd med resultatet varför han beslöt att inte ge ut det.

Nutter lät sedan framställa ett vackert graverat frimärke

för Bancroft's City Express. De trycktes i blå färg och värderas idag till runt \$100 per styck.

Men innan Nutters graverade frimärke var klart hade det frimärke som han inte varit

nöjd med börjat dyka upp på marknaden. Mycket tyder på att Taylor på något sätt hade kommit över klichén och låtit trycka upp frimärket i minst 12 olika färger. Just detta att trycka frimärkena i så många färger som möjligt var något av ett signum för Taylor. Vad Nutter tyckte om Taylors tilltag förmåler inte historien.

I Boston ingick Taylor i ett nätverk av ljuskygga individer i filatelins utkanter. I gruppen

finner vi namn som James M Chute, Charles A Lyford, William E Skinner, C M Seltz och Ferdinand F Trifet. Tillsammans utgjorde de The Boston Gang.

Dominikanska republiken gav ut sina första frimärken år 1865 men det var nog inte många i USA som visste hur de såg ut. Taylor passade på att trycka ett frimärke för det karibiska landet år 1866. Frimärket sålde bra och i stort sett alla trodde att det man köpt var ett riktigt frimärke från Dominikanska republiken.

År 1867 fick Taylor och hans kumpaner idén att ge ut ett frimärke för Guatemala. Man kontaktade Holland Printing Company i Boston och utgav sig för att representera regeringen i Guatemala. Resultatet blev ett trevligt graverat frimärke som sålde riktigt bra. Först när några misstänksamma samlare hade kontaktat

posten i Guatemala fick man klart för sig att utgåvan var påhittad. Detta klassiska bluffmärke har förfalskats flera gånger. Guatemala gav för övrigt ut sina första frimärken år 1871.

Crosby's City Post var verksam i New York åren 1870 – 1871 och det var en helt legitim lokalpost om än kortlivad. Taylor tryckte upp ett frimärke för Crosby's som listades i den amerikanska frimärkskatalogen Scott i många år som ett äkta lokalpostfrimärke. Det måste ha glatt Taylor!

Taylor hade en mycket speciell teknik för att trycka upp sina märken. För varje motiv lät han framställa en kliché. Flera klichéer från olika "lokalposter" placerades ihop till en tryckplåt. Därefter trycktes märkena på olikfärgade papper. Tryckfärgen var oftast svart. Här visas "plåt"

av amerikanska lokalpostmärken av olika slag. De finns alla beskrivna i Larry Lyons' *Identifier*, tre omfattande volymer som beskriver kännetecknen för äkta och falska lokalpostfrimärken från A till Z.

Jag har vid flera tillfällen noterat att amerikansk lokalpost har erbjudits av svenska auktionsföretag. Dessa partier eller

samlingar har nästan alltid bestått av frimärken producerade av Taylor och/eller andra förfalskare. Trots detta har de ofta sålts till förbluffande höga priser.

Det är faktiskt ganska populärt att samla denna typ av material och speciellt i USA. En del av Taylors produkter är mycket ovanliga men det stora flertalet återfinns ofta i gamla samlingar där de har monterats in som varande äkta.

Under perioden 1971 – 1980 fanns det en studiegrupp i USA som hade namnet S Allan Taylor Society. Man gav ut ett reklammärke som avbildar S Allan Taylor. ●

nummer 2 som hade 11 olika märken. Den här plåten användes för att trycka flera upplagor på papper med nio olika färger. Innan märkena såldes klipptes de isär. Det var den amerikanske filatelisten Sherwood Springer som med stor möda lyckades lista ut hur det hela gick till. Han har dessutom lyckats återskapa hur frimärksklichéerna var arrangerade i de olika tryckningarna.

Taylor fortsatte i frimärksbranschen ända fram till 1891 men han råkade allt oftare i klammeri med rättvisan. Han tycks dock aldrig ha fått något fängelsestraff för sina aktiviteter som förfalskare. Efter 1891 hade han olika jobb fram till 1903 då han blev kroniskt sjuk och fick tillbringa sina sista år på ett sanatorium. Han gick bort den 1 februari 1913 och är begravd i Everett, MA.

Under sina runt 30 år i frimärksbranschen lät Taylor trycka upp tusentals förfalskningar och fantasimärken. Det stora flertalet utgjordes

Bältespännarna - med sikte utanför boxen

Det finns så mycket annat mycket intressant och samlarvärt än bara de frimärken som listas i våra vanliga kataloger. Samlarföreningen Bältespännarna (SfB) grundades år 1966 för att utforska områden som privat lokalpost, stämpelmärken av olika slag, brevmärken och mycket annat. De olika områdena är oftast en kombination av filateli och posthistoria.

Föreningen fick sitt namn efter Bältespännaren, den staty vid Avenyn i Göteborg som är ett verk av Johan Petter Molin. När Göteborgs Privata Lokalpost gav ut sina första frimärken år 1888 valde man Molins staty som motiv på de triangulära frimärkena. På engelska används ofta beteckningen Cinderellas för att beskriva våra olika samlingsområden.

Medlemstidningen heter Bältespännaren och den kommer med två 24-sidiga nummer per år. Det finns ett alldeles utmärkt index över innehållet i samtliga årgångar från 1966 till 2020. För den som önskar ytterligare information om Bältespännarnas olika områden har föreningen gett ut en 32-sidig skrift - *En vandring i bältespännarfilatelin värld*. Den kostar 50:- portofritt. Betalning till PlusGiro 4 53 97-7. Medlemsavgiften är blygsamma 120:- per år. Vår kassör Arnold Boström lämnar mer information (arnold.bostrom@gmail.com).

Regional frimärksträff i Rosvik 24 februari 2024

Text och bild: **Maud Jacobson, BFF**

Från Boden i Norr och ner till Umeå i söder och från Arjeplog i väster och från Kalix i öster, hade drygt 35 intresserade frimärksentusiaster samlats i Rosvik till den av Piteortens Filatelistförenings flitiga medlemmar väl organiserade träffen.

Representanter för föreningarna passade på att informera om vad som är på gång.

En utställning gjord av Gösta Nordmark presenterades, som visar postal verksamhet i Överkalix genom tiderna.

En presentation gjordes av den en gång i tiden så viktiga järnmalmshanteringen i Norrbotten som Rosfors Bruk utgjorde genom att där fanns järnmalm i den närbelägna Ristjälnsgruvan. Rosfors Bruk var verksamt med järnhantering mellan 1839 till 1868.

Det var flera frimärkshandlare som lockade de närvarande att göra djupdykning i de uppdukade

pärmarna, för att hitta något spännande objekt att tillföra sin samling. Vi kunde också glädjas åt att några yngre passade på att se efter om det fanns något som de kunde komplettera sin samling med.

En välbehövlig lunch intogs med den för orten så viktiga och berömda Pitepalten, med lingonsylt. Därefter kunde deltagarna samlas till en auktion för att bjuda på många intressanta filatelistiska objekt. För vissa objekt blev det en livlig budgivning medan andra inte väckte något intresse. Men vid den vanligen förekommande efterauktionen fann flera objekt en ny ägare.

En tidning blir till!

Text och bilder: **Therese Larsson**

Jag åkte till Linderoths tryckeri i Vingåker. Det är de som trycker vår tidning. Här träffade jag Pernilla, Howard och Mats som ser till att vår tidning blir som vi önskar. Så nu ska ni få följa med på en resa.

Resan börjar redan på 1500-talet då man började trycka tidningar. Men så långt bak i tiden börjar inte denna resa. Jag tar oss med till denna Heidelberg Cylinder som är från 1963 men har sett likadan ut sedan 1930-40 talet.

Fån början var den till för tryckning av affischer, tidningar och broschyrer m m, då användes bly- och trästil. Nu används den som stansmaskin för att göra figurstansade ark, dekaler och mappar m m. Maskinen är tillverkad i Heidelberg i Tyskland.

När man går vidare i tryckeriet så känns det som om man går in i en helt annan värld efter att ha sett Heidelberg cylinder. Nästa maskiner är ju helt magiska och stora.

Wow vad mycket färg det går åt! Stora burkar behövs och det går åt väldigt mycket färg. Det går även åt mycket papper när man trycker. Man använder sig av en hel pall som man sätter in till maskinen.

När man sedan fått ut den tryckta delen så finns det stora tryckplåtar som ligger som en mall i maskinen. Då ser man också hur en tidning börjar ta form.

Vi fortsätter resan till en maskin som kollar färgen och trycket så det blir rätt. Man vill ju inte ha för mycket färg i tidningen eller ingen färg alls.

Nu har vi kommit så långt att tidningen är tryckt. Vad kul att få se SFUNGEN på detta håll och lite bakom kulisserna. Att få verkligen se hur de olika momenten går till.

Nästa steg är att binda den och dela den så att den blir en färdig tidning.

Här tar resan slut. Yippie en färdig tidning den jag hoppas ni alla har fått hem i brevlådan.

Men vänta nu här! Något händer, aha vi har vår egen vakthund åt vår tidning på tryckeriet. Sedan om han hjälper det vet jag ej...

Kommande aktiviteter

AUKTIONER

APRIL

- 13/4 Trollhättan auktion
17/4 AB Philea
Internationell auktion 408
19-20/4 AC-träffen i Vindeln
Handlare och auktioner
20/4 JFF Vårauktion, Jönköping

MAJ

- 5/5 Björn Jarlvik Filатели
15/5 Frimärks-netto Helsingborg

JULI

- 7/7 Björn Jarlvik Filатели

OKTOBER

- 26/10 JFF Höstauktion, Jönköping

NOVEMBER

- 10/11 Samlamera. Kungsbacka Frimärks-
och Vykortsforening

Bild: Holger Grybsch, Pixabay

UTSTÄLLNINGAR

MAJ / JUNI

- 31/5-2/6 NORDIA 2024, Langesund, Norge

JULI

- 26-28/7 MARE BALTICUM 2024,
Tartu, Estland

AUGUSTI

- 15-19/8 PHILAKOREA, Seoul, Sydkorea

SEPTEMBER

- 30/8-1/9 Karlstad 2024

OKTOBER

- 17-20/10 HAFNIA 24, Köpenhamn,
Danmark

2025

- 8-11/5 EuroPhilEx Birmingham 2025
12-14/9 Nordia 2025, Malmö

2026

- 23-30/5 Boston 2026
Aug/Sept Philatapei 2026

MÄSSOR OCH EVENEMANG

APRIL

- 13/4 Mälardalsträffen i Kungsör
13/4 FriMynt 2024, Helsingborg
19-20/4 AC-träffen i Vindeln
Handlare och auktioner
27/4 Ystamps 2024, kl 10-15
Frimärks- och vykortsmässa
27/4 SBT-träffen och samlarmässa
i Skillingaryd

SEPTEMBER / OKTOBER

- 6-7/9 Sberatel, Prag. Central- och
Östeuropas största samlarmässa
med mängder av handlare
+ flera postverk.
Se hemsidan för info
www.sberatel.info/en/fair-collector

SEPTEMBER / OKTOBER

- 7/9 Stamps in Svedala
29/9 FRIVY, Huskvarna
29/9-2/10 Stampex, London
24-26/10 Internationale
Briefmarken-Börse Ulm

2025

- 12-14/9 Nordia 2025, Malmö

KALENDARIET UPPDATERAS ÄVEN KONTINUERLIGT PÅ WWW.FILATELISTEN.SE/KALENDER.
SKICKA IN NYA DATUM TILL INFO@SFF.NU OCH REDAKTION@SFF.NU.

Inbjudan att ställa ut på lokal utställning i Skillingaryd

Vill du ställa ut din frimärks- eller vykortssamling i Skillingaryd lördag den 27 april?

Förra året hade vi 10 utställare med en professionell bedömning av samlingarna.

Du som är medlem i SFF är välkommen att ställa ut 1-2 ramar. Det är inga avgifter att ställa ut mer än fraktkostnad till Skillingaryd. Du kan också själv montera samlingen samma dag klockan 08.00.

Vi använder oss av ett förenklat bedömningsprotokoll. Vi försöker uppmuntra utställaren att förbättra och utveckla exponatet. Utställaren får också möjlighet att prata med juryn både före och efter bedömningen. Detta för att utställaren ska förklara hur samlingen är uppbyggd och för att hjälpa utställaren med att utveckla sin samling.

Har du frågor kan du ringa till Hans-Ove Aldenbrink 0706-95 88 88 eller e-post hoa@aljodata.se
Du anmäler dig också till Hans-Ove

Samlingen kan skickas till:

Per Bunnstad, Bäckstigen 3, 568 30 Skillingaryd eller tas med direkt till utställningen.

Foto: Anek Socha, Pixabay

Brevpaket, brevkartor och advisbrev

Text och bilder: Giselher Naglitsch

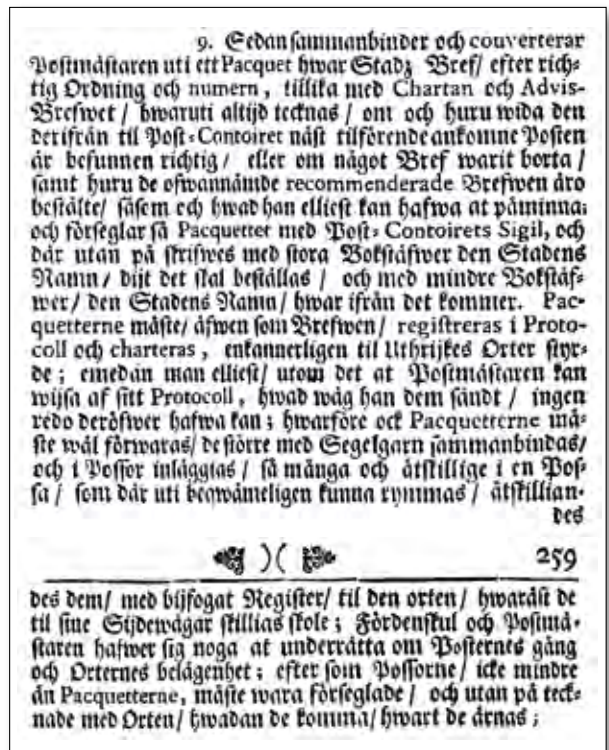
Ofta omtalat, men sällan skådat. Köpte ett brevomslag som jag trodde möjligen kunde ha varit ett omslag till brevpaket. Vid närmare studium visade det sig vara ett dubbelansvänt omslag till brevpaket: från Malmö till Uppsala och senare från Uppsala till Gränna. Köpet blev än intressantare. Men hur gick det till?

Skall man söka regelverk – hur det skulle gå till i postens hantering – måste man söka i tiden före ett postalt objekts datering, inte efter. Detta brevomslag, som saknar poststämplar, måste dateras till tiden före 1829. Av pappret att döma betydligt tidigare. Då behövde jag gå tillbaka till Schmedemans Postbok år 1707. Ett kapitel där upptar en *Instruktion för samtliga postmästare i gemen, utom Stockholms postkontor*, given Stockholm den 16 februari 1707. Att stödja sig på ett så gammalt regelverk han synas vanskligt. Men faktum är att reglerna om kartering kom att gälla i princip till kort före enhetsposttots och frimärkenas införande 1855.

(Schmedemans Postbok hittar man digitaliserad i Postmusei vänners USB-minne med Bertil och Kersti Larssons dokumentation "de grå pärmarna", med det mesta av postala tryck som kan önskas för tiden 1636 till 1892.)

Schmedemans Postbok, sidorna 258–259 är relevanta för tolkningen av detta omslag. Postmästarinstruktionen, handlar om vad postmästaren skall beakta vid mottagande, registrering, paketerande och avsändande av breven. Instruktionen är ett sammandrag av tidigare resolutioner och förordningar samt

1686 års postmästarinstruktion. Instruktionen är omfattande med många nummerade kapitel och underpunkter.

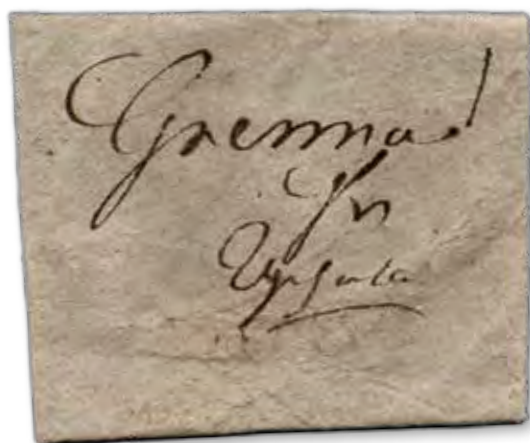
Hur breven skulle sammanbindas i brevpaket och brevpaketen packas i påsar. Schmedemans postbok sid 258 och 259, beskurna.

Omslagets insida visar den första resan. Malmö till Upsala, med karteringsnummer 20. Det finns ingen stämpel. Av den ursprungliga vikningen kan man fortfarande ana att omslaget då omslöt ett betydligt större brevpaket än på den sista resan. Pappret ger ett mycket gammalt intryck. Det är grövre än det man ser i "vanliga" brev från tiden. Det kan tolkas som "omslagspapper" från 1700-talet.

Arkets ojämna form tyder på att det har naggats i kanten genom att små pappersstycken har klippts av för små meddelanden eller dylikt, innan det slutligen har återanvänts. Papper var dyrt, återanvändning det normala.

Omslagets sista resa gick från Upsala till Grenna med kartering 1.
Delar av sigillet är fortfarande läsligt, i ringen: (P)OSTCON(TOIR), i mitten: (UPS)ALA.
Vikt på detta sätt visades framsidan i katalogen.

Avgående brev:

protokoll, kartering, advisbrev, brevpaket, påsar och postväska

Postmästarinstruktionens kapitel 11, med 13 punkter, behandlar rutinen från mottagandet av breven från avsändaren till avfärdandet av posten. I det följande försöker jag i åtta punkter, på ett förenklat sätt, beskriva hur det skulle gå till, vilka dokument som användes och hur kontrollen av portointäkterna skulle säkras.

1. Inlämnade brev skall vägas och taxeras till rätt ort. Taxan var avståndsbasead. Betalning skulle ske kontant.

Fribrev skall inlämnas med *fribrevsbok*, där varje brev noteras till "vikt och värde". Postmästaren skall förvissa sig att det är ett behörigt fribrev; avsändare och adressat. Brevet skall påtecknas: Frbr.

2. Breven sorteras efter respektive adressort och skrivs fortlöpande in i *protokollboken* (även kallad registret). Den skall ha skilda kolumner för betalda brev och fribrev. Adressort, vikt och värde noteras. Om vikten överstiger första viktklass skall det noteras i protokollet, på brevet och brevkartan.

3. En *brevkarta* (se faktaruta) upprättas till respektive ort. Den kan fyllas på efterhand med löpande karteringsnummer, adressat och viktklass samt notering om eventuell rekommendation.

4. När alla brev är mottagna, före paketeringen, skall de stämmas av mot protokollet och kartorna.

5. Ett *advisbrev* (se faktaruta) skall upprättas, antingen på baksidan av kartan eller separat. (Inga separata advisbrev är kända i Postmuseum.) Postmästaren på adressorten skall uppmärksammas på rekommenderade brev, det skall noteras på advisbrevet, på kartan och i protokollet. I advisbrevet skall även bekräftas om senast mottagna brevpaket, med eller utan anmärkning. Utlämnandet av rekommenderade brev skall meddelas avsändaren.

6. Nu skall breven till varje stad "sammanbindas och kuverteras", tillsammans med kartan och advisbrevet, i god ordning efter nummer. Brevpaketet omslås med gott papper och förseglas med postkontorets sigill. Utanpå skrivs med *stora bokstäver* vart det skall och med *små bokstäver* varifrån det kommer. (Se mitt dubbelansända omslag ovan.) Större brevpaket skall bindas om med segelgarn.

7. Paketet måste, lika som breven, registreras i protokollet och karteras. (Inget sägs här hur denna kartering skall se ut, och inget om kartan.)

Brevpaketen läggs i lämplig mängd i påsar, som förseglas och märks med orten de skall till och orten varifrån de kommer. (Jämför med adresseringen av paketet.) *De som skall gå på sidovägar packas i särskilda påsar* till den ort där de skall fördelas på sidovägen.

8. Allt skall vara klart i god tid inför avfärdandet av posten. Efter mottagandet av ankommande postväska, och uttagande av påsar och paket enligt rutinerna nedan, packas avgående påsar och paket i väskan, som åter låses. Tiden för ankommande post och avfärdande av post noteras i protokollet och på *postpasset* som postiljonen har med sig. Passet har upprättats på den ort varifrån posten utgick.

Utanpå väskorna hängs en "*öppen brev-taska* för de brev som under vägen mottas och utlämnas". Den som vill lämna ett brev till postföraren under väg, måste innesluta det och pengar till portot i ett särskilt omslag till nästa postmästare. Saknas pengar blir brevet liggande.

Vid tiden för Schedemans postbok, 1707 skulle posten befordras av ridande postiljoner. Så löd huvudregeln enligt instruktionen. Men i praktiken kunde ännu gående poster förekomma på de mindre sidoposterna. Samtidigt vet vi att posten mellan Stockholm och Uppsala reda då, i vart fall vid något dokumenterat tillfälle befordrades med hästkärria. Med ökande brevmängd blev kärrposten allt vanligare mot seklets slut. Postmästarna hade ansvaret för postväskornas underhåll, de

skulle vara hela och vattentäta. Postmästarna hade *sinsemellan* nycklar till väskornas lås. Vilket ju bör betyda att i vart fall läsen pendlade mellan två postkontor som växlade post med varandra.

Ankommande brev

Hanteringen av ankommande post behandlas i kapitel 12 med 13 punkter, nedan sammanfattat i fem punkter.

1. När postföraren ankommer med postväskan skall postmästaren kontrollera att den är låst och oskadad. Ankomsttiden noteras i protokollet och postpasset.
2. Alla ankommande brevpaket och påsar skall jämföras med *adviskartan*. Påsar och paket adresserade till orten eller till sidoposter tas ur väskan. Sigill och förslutningar på paket och påsar kontrolleras.
3. När paketen öppnas jämförs breven med kartorna; antal, anteckningar, att inga felaktigheter har begåtts med viktangivelser eller fribreven, mm. Meddelanden i *advisbrevet* skall studeras, särskilt skall rekommendationer uppmärksammas, så att dessa inte lämnas ut utan rätt kvittering.

Om fel upptäcks skall det noteras på ankommande karta och i protokollet. Samtidigt skall postmästaren förbereda det *advisbrev* som han skall bifoga nästa brevpaket till orten varifrån brevpaketet med felaktigheten ankommit. I det skall han också bekräfta mottaget antal och typ av försändelser.

Halvårsvis skall en förteckning över fel i ankommande post upprättas och sändas till Överpostdirektören. Den baseras på anteckningarna i protokollet. Samtliga ankommande brevkartor skall en *gång om året* sändas in

till Postkamreren för kollation mot de avskrifter av protokollen som alla postmästare skall sända in dit. Det skulle i teorin ge en vattentät kontroll av portointäkterna. Men kartor kunde försvinna från brädorna.

4. Nu skall eventuella ankommande brev från utlandet taxeras, lösenbeloppet noteras på breven, på kartan och i protokollet.
5. När allt är kontrollerat, är det dags att "anslå kartorna på brädorna", d v s de hängas ut i posthusets förstuga till allmänhetens beskådande och information vem som har brev att hämta.

På en skämtteckning av Fritz von Dardel från 1842 ser man entréhallen i posthuset i Stockholm, nu Postmuseum. Där ses är en ung man som tittar på en brevkarta. Under bilden står det: "Har nu den gamle Smulgråten inte givit med sig så beklagar jag min mage_ ... I morgon skall han sökas_!" Betyder det att snåljäpen till far inte har skickat några pengar?

Adviskartan – kartering av brevpaket

Ingenstans i postmästarinstruktionen förklaras hur adviskartan skulle se ut eller skrivas. Instruktionen om avgående post inskräper att paketet skall, lika som breven, registreras i protokollet och *karteras*. Instruktionen om ankommande post säger att ankommande brevpaket och påsar skall jämföras med *adviskartan*. Möjligen kan baksidan av en brevkarta den 4 oktober 1853 från Köping till Örebro ge en fingervisning om hur en aviskarta kunde se ut. (Se sid 56) Den är dock från en tid då karteringen i sin ursprungliga form började fasas ut. Kartan innehåller en lång uppräknings: "Paketer från Fahlun, Carlstad ... Ystad, Nyköping.

En försiktig slutsats

Det ovan visade dubbelanvända brevpaketet är karterat i båda riktningarna. Man kan med stor säkerhet anta, att paketet från Malmö till Uppsala, med kartering 20, har gått i en direkt adresserad påse hela vägen till Stockholm, förmodligen i sällskap av ett betydande antal brevpaket till Stora Norra Posten och dess sidoposter. Brev som skulle delas ut i Stockholm kan ha fyllt en egen påse. I Stockholm har paketet lagts i en påse till Uppsala, tillsammans med andra paket som

skulle skickas vidare på sidoposten från Uppsala till Öregrund och Östhammar.

Brevpaketet från Uppsala till Gränna, med kartering 1, har på sin första resa varit inlagt i en påse till Stockholm, tillsammans med andra brevpaket som skulle sändas vidare från Stockholm på sidoposter såväl som på huvudposter. Där har det omdirigerats till Stora Södra Posten. Då det inte fanns något annat postkontor längs vägen där det skulle hanteras, fick det hela vägen gå löst i säcken.

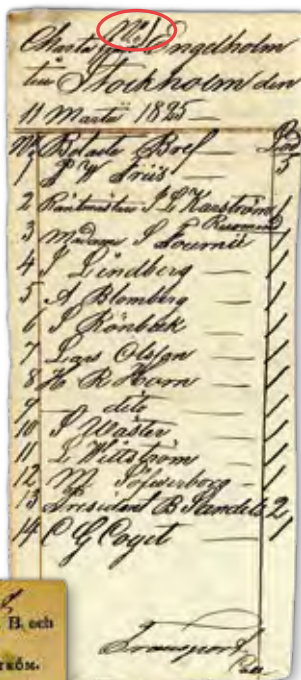
Sällsynta postala dokument som använts i postväxlingen

Ytterst få objekt av de som här har beskrivits finns bevarade. Vad som finns på samlarhänder är för mig okänt. Jag har inte funnit att någon har skrivit något sammanhållet i ämnet. Ett fåtal objekt finns i Postmuseums samlingar. Kanske finns där några fler i boxar jag kunnat studera, anonyma eller registrerade under benämningar så att de är svåra att identifiera. Under pågående renovering av fastigheten har det inte gått att få tillträde till huset för att göra egna eftersökningar och granska materialet "live". Men jag har fått kopior av digitaliserat material. Det finns inte mycket mer än det som visas här. Stort tack till Hanna Nydahl för all värdefull hjälp! ●

Norrköping till Skänninge februari 1728, tryckt brevkarta med advisbrev på baksidan. Brevpaketet har sorterats direkt till södergående brevväska. Ingen hantering på mellanliggande postkontor.

Ängelholm till Stockholm mars 1825, handskriven brevkarta med advisbrev på baksidan. "Nr 1" över adresseringen kan möjligen tolkas kopplat till adviskartan. Det är högst troligt att Ängelholm packade en påse till Stockholm. Stockholm och allt norr därom kunde nog rymmas i samma påse; brevpaket som skulle ledas vidare till Stora Norra Posten, delar av Västra Posten och sidoposter som Sigtuna och Norrtälje.

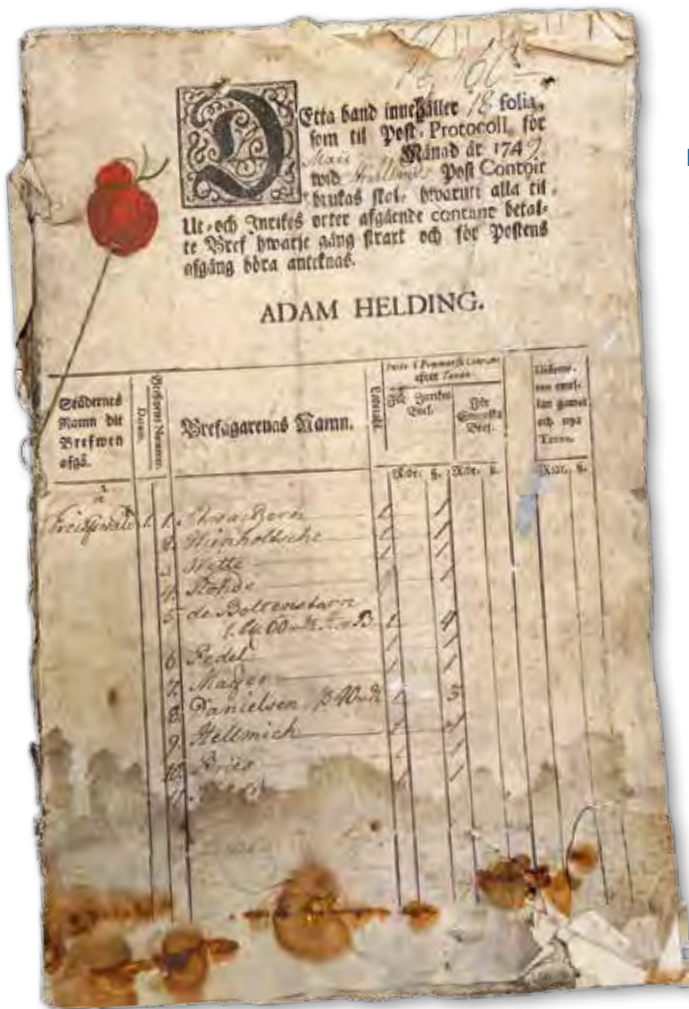
Uppsala till Mora oktober 1832, tryckt brevkarta med advisbrev på baksidan. Över adresseringen finns förtryckt plats för numering, ifyllt 29, som troligen skall kopplas till adviskartan. Det är näst intill säkert att Uppsala packade en påse till Stockholm med brevpaket som skulle ledas vidare till Södra och till Västra posten samt till ett antal orter varifrån sidoposter förgrenade sig. Brevpaketet till Mora bör i Stockholm ha packat i en påse till Västerås, för vidare dirigering därifrån till Bergslagen.

Till andra orter kan Uppsalas brevkarta i förekommande fall ha använt samma karta som adviskarta. Då listades brevpaketen under rubriken Paquette.

Haparanda till Torneå september 1826, handskriven brevkarta. Här, på slutet av Stora Norra Posten fans inga sidoposter. Brevpaketet placerades löst i brevväska som nu började bli ganska tom.

Postprotokoll upprättat i Strahlsund med början den 1 maj 1749. Första sidan upptar 13 brev till Greifswald. Men de var fler än så, vilket noteringen Transport visar. Bandet innehöll 18 förtryckta folia.

Brevkartor

Kartorna skulle förtryckas på alla orter där tryckeri fanns. De skulle tryckas "med fine titlar" och Advisbrev på baksidan. Kartorna från Stockholm fick inte vara mindre än ett kvarts blad och från övriga orter ett åttondels blad. Pappret var dyrt, men kartorna skulle tåla att anslås för allmänheten. Det handgjorda pappret hade inga standardiserad mått. En granskning av det fåtal brevkartor som finns i Postmuseums samlingar antyder att ca 11,6 till 17,3 cm höjd och ca 6,9 till 8,8 cm bredd skulle vara åttondelsblad. En karta från Uppsala till Stockholm, förtryckt med fyra kolumner för vardera 25 brev, mäter 19,7 x 32,1 cm. Den är sannolikt ett halvt blad.

Advisbrev

Enligt Förvaltningshistorisk ordbok (SLS) är advisbrev ett av postmästare utfärdad meddelande till föregående postmästare vid en postrutt att posten, särskilt den rekommenderade, har ankommit och emottagits av adressaten. Advisbrevet medföljde postkartan. Allt eftersom brevmängderna ökade, blev advisbrevet närmast en formalitet. Brevet kunde då ligga kvar på postkontoret, trots att advisbrevet om dess mottagande hade sänts ut till föregående postmästare. (Även stavat avisbrev, synonymt med upplysning, underrättelse, meddelande.)

Hurra, hurra!

Med varma gratulationer vill vi uppmärksamma våra medlemmar som fyller år under maj.

MAJ

90 år

- 6 Björn Vrede, Tyresö
- 7 Carl-Erik Carlsson, Garphyttan
- 25 Tore Lindsjö, Limhamn
- 30 Göran Arnoldsson, Kalmar

85 år

- 7 Alf Sanfridsson, Herrljunga
- 12 Roland Schön, Jönköping
- 23 Sven Ullstadius, Falkenberg

80 år

- 2 Sven Sandell, Genarp
- 3 Kennet Isaksson, Degeberga
- 4 Anders Pleijel, Stockholm
- 11 Stein Kollungstad, Stockholm
- 13 Olle Olsson, Hallsberg
- 13 Villy Tjörnelund, Kävlinge

14 Sven Westling, Västerås

17 Christer Wahlbom, Stenhamra

18 Åke Holgersson, Uttran

20 Owe Thalwitzer, Halmstad

75 år

- 1 Lars-Erik Gabrielsson, Marstrand
- 4 Torbjörn Ihs, Hallsberg
- 5 Roger Andersson, Västerås
- 6 Gunnar Ericsson, Skivarp
- 7 Göran Magnusson, Sturkö
- 7 Edvin Ehnevid, Svalöv
- 7 Margareta Lindblom, Kil
- 19 Nils Albertsson, Hjo
- 24 Hans-Erik Andersson, Örebro
- 29 Torulf Andersson, Edsbyn

70 år

- 1 Stefan Axelsson, Älvsjö
- 1 Thomas Helmerson, Södertälje
- 2 Jörgen Larsson, Växjö
- 6 Håkan Olsson, Umeå
- 10 Hans Boman, Alnö
- 12 Per Näsman, Sollentuna
- 19 Krister Björk, Nyköping
- 25 Anders Gustafson, Krylbo
- 27 Hans-Göran Stennert, Växjö

60 år

- 1 Gösta Reiland, Burgsvik
- 22 Staffan Lindfors, Vallentuna
- 25 Mikael Hallner, Falköping

50 år

- 5 Tobias Johansson, Falkenberg

Stenbergs-belöning till Fredrik Nilsson, Huddinge

Vid årsstämman i Norrorts Frimärksförening, den 25 mars 2024, tilldelas Fredrik Nilsson, Huddinge, 2024 års belöning ur Karl-Erik Stenbergs Minnesfond.

Fredrik Nilsson får belöningen med följande motivering:

"Fredrik Nilsson har, genom sitt forskningsarbete om Medaljongemissionen (Gustaf V Medaljong, 1912 - 20) och som nu publicerats i en förstklassig bok, öppnat ett helt nytt studie-, forsknings- och samlarområde inom filatelin.

Medaljongemissionen har av många ansetts som lite tråkig. Fredrik har med boken visat att emissionen innehåller en mängd olika aspekter värda att studera vidare. Bokens pedagogiska kvaliteter är dessutom mycket höga".

Belöningen består av diplom, en penningbelöning samt Norrorts Frimärksförenings medlemsnål i guld.

Per Näsman
Ordförande i fondens styrelse

Karl-Erik Stenberg var en gigant i svensk filateli, och grundade 1969 Norrorts Frimärksförening. I samband med Karl-Eriks bortgång beslöt föreningen att inrätta en minnesfond som delar ut belöning till "person eller organisation som på ett framstående sätt verkat för filatelins utveckling och förnyelse". Den förste mottagaren av belöning var Lennart Ivarsson (2001). Fondens stadgar möjliggör belöning som harangerar många olika aspekter på utveckling och förnyelse. Således har forskare, posthistoriker, publicister, särskilt framstående utställare och verkliga förnyare belönats. Såväl traditionella aspekter som rykande modern filateli har belönats. Fredrik är den tjugotredje mottagaren av belöning ur Karl-Erik Stenbergs minnesfond.

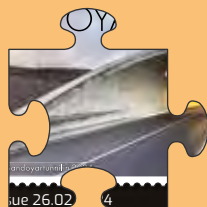
ANNONSPUSSEL

Nummer 3 – 2024

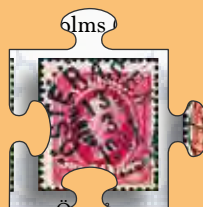
Från vilka av våra annonsörers annonser i tidningen är nedanstående bilder hämtade? Skicka svaret med namn och adress på ett vykort eller via mejl så att vi får lösningen **senast 30 april**:
SFF-Filatelisten, Glasfbergatan 8, 125 45 Älvsjö eller redaktion@sff.nu.

A

B

C

D

1:a pris:

Färöarnas års sats 2023.

2:a-3:e pris:

En trisslott vardera.

Lycka till!

Vinnare och lösning presenteras i nästa nummer.

MARKNADSPLATSEN

KÖPES

Söker frimärke eller kuvert stämplat. BJÖRKDALA (G LÄN 19140101-19230228) Betalar mycket, mycket bra. Fredrik Bexell 070-524 39 17.

Nominalvara. Köper ostämplade frimärken Frankrike, Schweiz, Tyskland, Österrike. Även större partier. För dagspris kontakta: bernt.e42@gmail.com

Medelpad. Samlar alla valörer från alla orter på ringtyp och Oscar, allt av intresse. Ringtypsbrev ATTMAR betalas mycket bra. Olle Håkansson, 070-579 41 65. olle.hakansson@olliam.se

Medlem 100715 Steve Nilson söker **Frimärken t o m år 2000** från Guatemala. Steve Nilson, Häggstigen 2, 311 41 Falkenberg.

Jag köper de vackraste märkena till högsta dagspris. Allt av intresse, främst klassiskt (5,5,5) men även modernt. Magnus Engstedt, Sjömansgatan 42, 553 12 Jönköping. 070-666 76 18. info@magnusengstedt.se

Värmland Bandmärken med Nst10-58, LBB, POB, kval min AB (tydliga ortnamn, full datering), såväl enstaka som partier. Lars Johansson 070-594 44 72. 50525@telia.com

---

SÄLJES

Lyxstämplar. Jag har de märken du saknar i modernt eller lyxklassiskt. Även svåra VM på band. Magnus Engstedt, Sjömansgatan 42, 553 12 Jönköping, 070-666 76 18, info@magnusengstedt.se

Minnespoststämplar, de äldsta från 1935 men fler fr början 40-tal t o m 1969. Scout, järnväg, t o m 2015. Kryssningar, 1:a och sista flyg, örlogspost, cykel - även utland, kompletta årgångar Giro de Italia 1956 o 57, en del annan sport tex Vasaloppet, Röda Korset, Fotbolls VM 1958 (flera kompletta årgångar). Folkdräkter - även utland. Poststationer 1:a och sista dag och namnändring. De flesta 15:-/st +porto/bud. Större köp portofritt. En del äldre svenska FDC och moderna FDC Island. Åke Sahlin, Djurgårdsgatan 9, 582 29 Linköping, 070-223 78 90. ake@ka-sa.se

Sverige + stämplat. Prakt och lyxstämplat till humana priser. Besök: www.olliam.se. Olle Håkansson, 070-579 41 65. olle.hakansson@olliam.se

Berlin, 25% av Michel. Det mesta av o och hel del **. Sänd mancolista till: Bengt Sjögren, Östra Långgatan 13, 457 72 Grebbestad, 0525-104 74.

Brevklipp Sverige 900 gram, 80 kronor vid förbetalning personkonto Nordea 380608-5951, Bertil Malm. Även andra länder. Frimärken häften Norden. Bertil Malm, Skarke Rödjan 1, 532 73 Varnhem. bertilmalm368@gmail.com

42 500 olika utgåvor från 258 länder och med 100 motiv erbjudes förmånligt. Endast SEK 3 per Michel €. Begär prislistor! K-E Svensson, P O Hallmans gata 17, 13 tr, 112 69 Stockholm. svenssonkarlerik44@gmail.com

---

BYTES

Önskar byta **nordiska frimärken,** både mint (ostämplat) och stämplat. Gäller Sv, Fi, N, D, Is, Fä, Grö o Ål. kristerssong@gmail.com

Manus till småannonser i nummer 4 2024 skickas till SFF-Filatelisten, Glasfiberatan, 125 45 Älvsjö eller till redaktion@sff.nu senast **24 april**.

Förskottsbetalning sätts samtidigt in på bankgiro 581-6772 Sveriges Filatelist-Förbund.

Pris annons för privatpersoner: 100 kr för 5 rader

(cirka 150 tecken inklusive mellanrum). För längre annons debiteras 100 kronor för fem nya rader.

4 gratis småannonser á 5 rader + kontaktuppgifter per år för medlemmar!

Markera om annonsen ska ligga under **bytes, köpes, säljes** eller **övrigt**. För stav- eller slarvfel ansvaras ej.

Frimärks- och vykortsmässa

PASSA PÅ, SISTA CHANSEN!

Save the date!

7 september kl. 10–17

Aggarpsskolan, Svedala
www.sufs.se/sis

**Stamps
in Svedala**

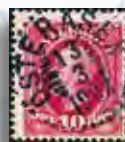
Stämplar Sten Lagerholm

Tisdag 23 april kl. 17.00

Tre Kronor säljer en omfattande stämpelsamling
för Sten Lagerholms (Swestamp) räkning.

Snöbergshyttan

Österåsen

Bredared

Tubbetorp

Källviksnäs

Mörsil Pob 1

Frimärksauktioner
TRE KRONOR

Frimärken, Vykort, Årskort, Svedala-äker

Till auktionen via hemsidan www.trekronor.one
info@trekronor.one • 070 - 598 80 08

På SFF:s hemsida
www.filatelisten.se
hittar du den senaste
informationen.

URVALSHÄFTEN

Urval sänds till såväl enskilda som föreningar. Varje
månad får du en sändning bestående av ca: 30 st
urvalshäften med frimärken från de länder du har
valt. Ca 3.000 urvalshäften från hela världen finns i
lager. Inget köptvång! Även inlämnare är välkomna.

SVERIGEPRISLISTA

Komplett 31-sidig prislista över svenska postfriska
och stämplade frimärken 1855–2023 till låga priser.

www.frantzideal.se

IDEAL Frimärksurval, Mältarevägen 49, 342 35 Alvesta,
Tel: 070-248 93 60, E-post: frantz@telia.com

FriMynt 2024

48:E INT. MYNT- & FRIMÄRKSMÄSSAN

13 april kl 11.00-17.00
TEKNIKHALLEN / OLYMPIA
Filbornavägen 9, Helsingborg, Sverige

Välkommen!
www.frimynt.se

SSP / H-Expo • Drottninggatan 184, 254 33 Helsingborg • Tel +46 (0)705-29 25 60

UPPSALA FILATELI HB

Ring **0768687807** för öppettider
Se även: www.facebook.com/upsalafilateli
Butik: Väderkvarnsgatan 35A Uppsala
dag.ekdahl@gmail.com **KÖPER/SÄLJER**

FRIMÄRKS-NETTO **frimarksauktioner.se**
15:e udda månader
AUKTIONER **SAFE**
Butik och Postorder sedan 1968
Frimärks-Netto / SAFE Album safealbum.se
Bruksgatan 30, 252 23 Helsingborg. Tel 042-14 49 82

AROS FRIMÄRKEN AUKTIONER

INLÄMNINGAR MOTTAGES
WWW.AROSFRIMARKEN.SE 0733-763536

www.norsten.com

Besök min webbsida och se mina specialofferter och prislister.
SVERIGE, ISLAND, DWI, GRÖNLAND m.m.

Karl A. Norsten AB

Box 1069, 181 21 Lidingö, Tel. 08-767 08 61 karl@norsten.com

www.unidafi.com

Frimärken och häften. Norden och
DVI. Plastfickor, Hawid och Klämfix.

Unidafi AB

**Besök www.filatelisten.se
för senaste information.**

FACIT
stamps

*Mer än bara kataloger!
Nya frimärkserbjudanden
varannan vecka, stort lager
Sverige ** & mycket annat.*

040-25 88 55 www.FACITstamps.se

Stor Hela Världen auktion

På **Samlamera**. Nätauktion 20/4 2024
150 låga utrop. Från ett sterbhus.

Info: 0707-56 77 79 – 0706-95 88 88

CONTENTA FRIMÄRKEN AB

Tomtebogatan 17, 113 39 Stockholm Tel: 08-6113651

Se prislista på www.contenta.se

contentastamps@hotmail.com

**Här finns det plats
för fler annonser!**

Vad finns på
[www.nordfilateli.se?](http://www.nordfilateli.se)

NORD-FILATELI HB

YSTAMPS - 2024

Frimärks- & vykortsmässa

Lördagen 27 april kl. 10-15

Bollhusparkens idrottshall, Jennygatan 6, Ystad

För mer information och lista över handlare:

www.ystadfilatelistforening.se

VÄLKOMNA!

Ystads Filatelistförening

Foto: Pascal Ohlmann, Pixabay

1/2

15/4

1/7

15/9

15/11

Med prenumeration får du fem tidningar

Köp prenumeration nu online filateli.se
 eller skicka ett vykort till redaktionen: Nordisk Filateli, Box 6099, 102 32, Stockholm

Internationell auktion

24-27 september

Höjdpunkter:

"The Beautiful Collection" Sverige 1855-1872, del 2
Professor Ringertz, Island tjänstebrev, del 2
Orla Nielsen, Island, del 2

Inlämning pågår nu, kontakta oss gärna!

Stolt sponsor av:

AuctionHouse international

Postiljonen

We value your collection

